

ПРАВОСЛАВЉЕ

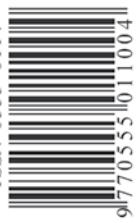
НОВИНЕ СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

Број 1170 Цена 90 динара 2,5 КМ 15. децембар 2015. године

Број 1170 Цена 90 динара

ISSN 0555-0114

Свети
Николај
Мирликијски

Званични пријеми

Деца спортисти Православног спортског друштва „Света Србија“ посетила су 30. новембра 2015. г. са председником Дејаном Томашевићем и секретаром Владомиром Радовићем Патријаршију српску и били гости Патријарха српског Иринеја.

У пријатном разговору са Патријархом они су га упознали са активностима Друштва, а најмлађи су причали о томе како изгледа њихов тренинг, где су путовали са Друштвом, која су знаменита места и манастире обишли. Председник ПСД „Света Србија“ Дејан Томашевић предао је Његовој Светости, у знак захвалности за благослов и подршку, извештај о раду Друштва у 2015. години.

Истог дана, чланови Хуманитарне организације „Срби за Србе“, која ове године слави десетогодишњицу постојања и рада, посетили су Његову Светост у Патријаршији српској у Београду.

О правном статусу имовине СПЦ на Косову и Метохији

Његова Светост Патријарх српски Иринеј примио је, 9. децембра у Патријаршији српској у Београду, делегацију државних органа Републике Србије.

Овом приликом вођени су разговори у вези са правним статусом имовине СПЦ на Косову и Метохији, која је враћена у поступку реституције. Тема разговора је било проналажење одговарајућих правних механизама за извршење 24 решења о повраћају непокретне имовине српским православним манастирима на Косову и Метохији. Окончањем ових поступака стекли би се сви услови за улазак у посед ове непокретне имовине српских манастира на КМ, те спречила даља узурпација и девастација имовине наше Свете Цркве у јужној српској покрајини.

Састанку су присуствовали државни секретар Министарства правде Чедомир Бацковић, ранији директор Дирекције за реституцију Републике Србије Владимир Тодоровић, члан Правног савета Српске Патријаршије судија Предраг Васић и начелник Одељења општих и правних послова ПУО Милан Андрић.

Његова Светост је примио 2. децембра у Патријаршији српској у Београду Јоаниса Аманатидиса, заменик министра иностраних послова Грчке. Пријему су присуствовали Епископ бачки Иринеј, амба-

садор Грчке у Србији Константин Икономидис, шеф дипломатског кабинета Константин Соулиос, шеф политичког кабинета Фотије Контос, шеф кабинета Патријарха српског о. Владимир Вранић и грчки свештеник у Србији Панајотис Каратасиос.

Патријарх Иринеј је примио, 3. децембра, у Патријаршији српској у Београду Игора Црнодака, министра спољних послова Босне и Херцеговине. Пријему су присуствовали амбасадор БиХ у Београду Лазар Миркић, шеф кабинета Министра спољних послова БиХ Предраг Ђокић, свештеник Владимир Вранић и ђакон Александар Секулић.

Патријарх Српски примио је, 4. децембра, у Патријаршији српској у Београду надбискупа Пола Галагера, секретара Свете станице за односе са државама, у пратњи монсињора Јануша Блаховјака, отправника послова Апостолске нунцијатуре у Београду. Пријему су присуствовали Епископ топлички Арсеније и свештеник Владимир Вранић.

Сећање на Милутина Миланковића

Његова Светост Патријарх Иринеј освештала је 9. децембра просторије Удружења „Милутин Ми-

Председник Реформатске цркве Швајцарске код Патријарха Иринеја

У петак, 20. новембра 2015. године, у преподневним часовима, Његова Светост Патријарх српски Иринеј примио је у Патријаршији српској у Београду др Готфрида Лохера, председника Реформатске цркве Швајцарске и Преосвећеног Епископа аустријско-швајцарског Андреја, у чијој пратњи је био ђакон Филип Милуновић. Након срдачног поздрава и очинског благослова Његове Светости, др Лохер се представио и захвалио Његовој Светости на времену које је издвојио како би се упознао са највишим представником Реформатске цркве у Швајцарској.

Доктор Лохер је илустровао Свјатјешем улогу и обавезе које има у својој Цркви, нарочито у вези са кантоналним државним уређењем швајцарске државе. Тема сусрета је била и питање избеглица и свих актуелних дешавања у Европи и свету, о чему су др Лохер и Патријарх српски Иринеј разменили мишљења и искуства. Обострана жеља је била мир у свету и традиционално јако социјално унутрашње уређење свих Цркава и држава. Доктор Лохер је овом приликом обећао Патријарху Иринеју свесрдну подршку Српској Православној Цркви у свим областима у Швајцарској, и исказао намеру да у свему буде ослонац Преосвећеном Епископу Андреју и његовом свештенству. У вези с тим, др Лохер је позвао Његову Светост Патријарха српског Иринеја да буде почасни гост у Швајцарској поводом 500-годишњег јубилеја реформације који ће се прославити 2017. године. Његова Светост Патријарх Иринеј је искрено захвалио на обећаној подршци и помоћи, као и на позиву да посети Швајцарску. На крају овог историјског сусрета, др Лохер је предао као симболични дар Патријарху Српском вредан путир који је Свјатјејши срдечно и благодарно примио.

ланковић“ у Београду. Саслуживали суprotoјереј-ставрофор Петар Лукић и protoђакон Стеван Рапајић. Овом приликом Његова Светост је беседио о величанственом делу Милутина Миланковића, сврставајући га у пантеон српске науке и културе заједно са Светим Савом, Николом Теслом и Михајлом Пупином.

– У сусрет Божићу –

Зашто постимо пре празника Рођења Христовог?

Питање:

Питао сам се зашто држимо пост пре празника Христовог Рођења, Божића? Такође, занима ме од које све хране се уздржавамо током Божићног поста?

Одговор:

Постимо пре Божића како бисмо се припремили за прославу овог великог празника рођења нашег Господија. Као што је то случај и са Великим постом, односно Васкршњим постом, Божићни пост је један вид припреме, и током њега ћемо се усредсредити на долазак Спаситеља постом, молитвом и чињењем дела милосрђа.

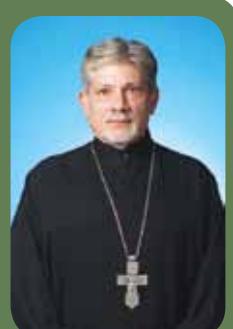
Постећи, ми „уздигнемо свој поглед“ од самих себе према другима, проводећи мање времена у близи о томе шта ћемо јести, када ћемо јести, колико ћемо јести и тако даље – како бисмо своје време више посветили молитви и близи за потребите и сиромашне. Кроз пост такође учимо да можемо стећи контролу над стварима којима понекад дозволимо да контролишу нас: јер за многе људе храна је нешто што управља њиховим животима.

[Живимо у друштву у којем постоји телевизијска мрежа посвећена само храни!] Док постимо уздржавајући се од хране, међутим, такође смо позвани да постимо уздржањем од греха, од оговарања, од љубомора, од беса и од свих оних других ствари којима, кад нису под нашом контролом, пречесто дозволимо да управљају нама.

Као што бисмо се уздржали од јела пре одласка у чувени ресторон на вечеру – како не бисмо „покварили апетит“ и упропастили ужитак у ресторону, исто тако се уздржавамо пре Божића, како бисмо потпуније доживели празник и прославили Рођење Христово.

Током Божићног поста, позвани смо да се уздржимо од меса, млечних производа, а у одређене дане и од рибе, вина и уља. Истовремено, пред нама је изазов да постимо што боље и доследније можемо.

Џон Матусијак је дипломирао на Академији Св. Владимира 1975. године. Као свештеник служио је на парохијама у Шиллингтону (Пенсилванија), Минеаполису (Минаеаполис), и након 1989. г. у Витону (Илиној), где је био старешина Цркве Светог Јосифа. Тренутно је ангажован као извршни уредник званичног гласила Православне Цркве у Америци – часописа *Православна Црква* (*The Orthodox Church*), а такође уређује веб-сајт Православне Цркве у Америци (<http://oca.org>). Отац Џон је ожењен Барбарам, са којом има двоје деце – сина Јосифа (протојакона) и ћерку Јулијану Менг. Отац Џон одговара читаоцима веб-сајта [osa.org](http://oca.org) на питања у вези са хришћанством, православном вером и Православном Црквом: текст о посту који доносимо у преводу на српски језик један је од његових бројних одговора на ове теме. Питања оцу Џону могу се на енглеском језику поставити путем имајл адресе info@oca.org.

Рођење Христово, новија икона
(извор: antiochian.org)

Ако морамо ублажити пост у некој мери, наравно да је то могуће, али у сваком случају наш пост треба да буде доследан и редован, јер Христос не види пост као опцију, већ као нешто што је обавезно.

У Јеванђељу по Матеју Христос каже: „КАД постите, не будите лицемери“, а не каже „АКО постите“ или „АКО ОДЛУЧИТЕ да постите“.

На крају, чини се прилично чудним да у данашњем друштву – у коме људи радо и слободно троше огромне количине новца на дијете, од којих већина препоручује уздржавање од црвеног меса и млечних производа, пост није шире прихваћен. Веома је чудна чињеница да када нам стручни консултант, или дијета Џени Крејг, гуру или лекар кажу да се уздржимо од конзумирања меса, сира или путера, ми то послушамо и приде потрошшимо огромну количину новца како бисмо послушали тај савет. А када Црква

нуди исти савет (и то „без трошкова“), склони смо да то одбацимо као да се од нас тражи да урадимо немогуће.

Прошој резвишер Џон Матусијак

Превод са енглеског: Снежана Крујниковић и Срећко Петровић

Изворник: Fr. John Matusiak, „Why fast before the Nativity?“, <https://oca.org/questions/dailylife/why-fast-before-the-nativity>

ПРАВОСЛАВЉЕ 1170

2
Активности Патријарха

4
Зашто постимо
пре празника Рођења Христовог?

6
Три деценије
архијерејског служења

7
Несаломива воља
и духовна снага српског народа

8
Прослава два јубилеја
Зорица Нешић

9
Живот испуњен љубављу
према Господу и људима

10
Канонска посета
Митрополита Амфилохија

12
Беседа о
Шибуљинским мученицима
Ейсикой даматински Фотије

14
О црквеном спору
у Републици Македонији
др Александар Раковић

16
**Овогодишњи добитници
награде „Павле и Милка Ивић“**
Награде додељене једногласно
Славица Лазић

18
Ономастика кроз призму духовности
Проф. др Ксенија Кончаревић

22
Како нас је видео А. Рајс (44)
Рајс не може
и не сме бити заборављен!
Антоније Ђурић

24
Објављен зборник радова
са Међународног научног скупа
„Православни свет и 1. св. рат“
Ђакон мр Ивица Чаировић

26
Др Милан Пецић
у Ваљеву 1915. године
др Софија Божић

28
Дигитални мост мајка-дете
Александар Арсенин

33
Српске рукописне књиге у Чешкој
Михаил Ц. Костић

36
Свет књиге

40
Наука, уметност, култура...

42
Кроз хришћански свет

44
Из живота Цркве

На насловној страни:
Свети Никола из 1208/9. године.
Немањина црква у Студеници
посвећена Богородици Добротворки.
Фреска Св. Николе чека рестаурацију.
Снимио: Мирко Одаловић

„Православље – новине Српске Патријаршије“ излазе са благословом Његове Светости Патријарха српског Иринеја. Издаје Информативно-издавачка установа Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве. Први број „Православља“ изашао је 15. априла 1967. године.

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:

Члан Св. Арх. Синода задужен за надзор над радом Информативно-издавачке установе Св. Арх. Синода СПЦ Митрополит црногорско-приморски др Амфилохије

Главни и одговорни уредник
Презвитељ др Александар Ђаковић

Оперативни уредник
Срећко Петровић

Секретар редакције
Снежана Крутиковић

Фотограф
Ђакон Драган С. Танасијевић

Лектор и коректор
Борбе Остојић

Чланови редакције
Презвитељ др Оливер Суботић,
Сања Љубардић, Славица Лазић

**Излази сваког првог и петнаестог у месецу, за јануар
и август двоброј.** Годишња претплата за нашу земљу је 1700 динара, полугодишња 850. Појединачни примерак 90 динара. Претплата за нашу земљу може се уплатити на благајни Српске Патријаршије, Краља Петра 5 или на текући рачун.

Уплате не слати поштанском упутници!

Не слати девизне чекове!

Годишња претплата за иностранство:
Обична пошиљка је 70 USD, 70 CAD, 75 AUD, 45 EUR, 35 GBP; авионаска: 90 USD, 90 CAD, 100 AUD, 60 EUR, 45 GBP.

Информативна служба:

Текући рачун динарски број:
145-4721-71 Марфин банка
Далматинска 22 Београд
Текући рачун девизни број:
Intermediary Deutsche Bank GmbH,
Frankfurt/M (BIC DEUTDEFF)
Account with inst: 935-9522-10
Marfin bank AD, Beograd (BIC LIKIRSBG)
Beneficiary: RS35145007080000135615
Informativna Izdavacka Ustanova Srpske Pravoslavne Crkve,
Kralja Petra 5, Beograd
Charges: For the account of ordering customer

Телефони:

Редакција: +381 11 30-25-116

Маркетинг: +381 11 30-25-113

Претплата: +381 11 30-25-103, 30-25-113, 064 17-83-786

e-mail: pravoslavlje@spcrs.rs – редакција
preplata@spcrs.rs – претплата

web: православље.срб.рф ; www.pravoslavlje.rs

Рукописи и фотографије се не враћају. Текстови достављени редакцији „Православље“ подлежу анонимној рецензији. Текстови и прилоги објављени у „Православљу“ представљају ставове аутора.

Сва права задржана. Свако прештампање, копирање, умножавање, објављивање и дистрибуирање целих или делова ових новина или чланака објављених у њима забрањено је и представља повреду ауторског права и кривично дело.

Графичка припрема, слог и прелом: Срећко Петровић
Штампа: „Политика“ А. д.

Дистрибутор: „Polydor“ д.о.о.
Ломница 11/3/9, 32300 Горњи Милановац
телеф/факс: 032/717-322, 011/2461-138

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
271.222 (49.11)

ISSN 0555-0114 = Православље
COBISS.SR-ID 16399106

**Православље се штампа уз помоћ Управе
за сарадњу с Црквама и верским заједницама
Владе Републике Србије**

Графичка припрема овог, 1170. броја Православље, завршена је у петак, 11. децембра 2015. године у 16.00 часова, када је у штампу предат овај број новина Српске Патријаршије.

Јубилеј Митрополита црногорско-приморског др Амфилохија

Три деценије архијерејског служења

Ове године, крајем децембра, навршава се 30 година епископске и 25 година митрополитске службе Митрополита црногорско-приморског и Егзарха Пећког трона Амфилохија (Радовића)

На дан Преподобног мученика Ђакона Авакума, 30. децембра 1990. г., на Цетињу, древној столици зетских епископа, Патријарх српски Павле увео је у трон изабраног Митрополита црногорско-приморског и скендерског (скадарског) Његово Високопреосвештенство Господина др Амфилохија (Радовића). Више хиљада верних окупило се тога дана испред древних зидина манастира Пресвете Богородице да својим присуством увелича тај велики и свечани догађај. Међу гостима на Светој Архијерејској Литургији поред бројних црквених великодостојника наше Православне Цркве нашли су се и Митрополит аламијски Спиридон (представник Цариградске Патријаршије), Архиепископ сунчногорски Сергије (Московска Патријаршија), бројни достојанственици Римокатоличке цркве и Исламске заједнице, игумани српских царских лаври... Била је то уједно и прва посета Патријарха српског Павла Црној Гори.

Митрополит Амфилохије је рођен на Божић 7. јануара/25. децембра 1938. г., у Барама Радовића у Доњој Морачи, у племену Морачком, од оца Ђира и мајке Милеве, рођене Бакић. Потомак је војводе Мине Радовића, једног од првих племенских капетана црногорских, који је присајединио Морачу Црној Гори 1820. године.

У Београду је дипломирао на Богословском факултету 1962. године. Постдипломске студије је на-

Зад Епископа банатског изабран је 1985. године. Из Вршца је прешао на Цетиње, где је уведен у трон Цетињске митрополије.

Говори грчки, руски, италијански, немачки и француски језик. Његов опус броји на десетине богословских дела, велики број научних чланака, богословско-поучних текстова, пе-сама и других прилога, а нека од најзначајнијих дела хришћанске доктрине објављена су у његовом преводу.

Велики утицај на Митрополита Амфилохија извршио је Преподобни отац Јустин Поповић, велики богослов и духовник, као и светогорски старац Пајсије.

„Молимо се Господу желећи Вам да путем који води у Царство небеско, заједно са поверилијем Вам верним народом, доспете пред лице Господа славе и да му са радошћу и благодарношћу можете рећи: Ево ја и деца коју си ми дао Господе! А од њега да чујете признање због кога вреди и родити се и умрети: Добро, слуго добри и верни... уђи у радост Господара свога! Амин!“

(Извод из беседе Патријарха српског Павла са устоличења Митрополита Амфилохија)

ставио у Берну и Риму. Седам година је боравио у Грчкој, где се замонашио и служио као свештеник. У Атини је одбранио докторат о Св. Григорију Палами. Био је професор на Институту Св. Сергија у Паризу, а од 1976. доцент, па редовни професор на Богословском факултету СПЦ у Београду. Почасни докторат Московске духовне академије примио 2006, а Института за теологију Белоруског државног универзитета у Минску 2008. године. Фебруара 2012. г. Митрополиту Амфилохију је додељено звање доктора *honoris causa* Института Светог Сергија у Паризу. Током боравка Високопреосвећеног Митрополита у Паризу уприличена је и промоција француског превода његове докторске дисертације: *Тајна Свете Тројице по Светом Григорију Палами*.

Фебруара 2015. постао је почасни доктор Санктпетербуршке православне духовне академије, за заслуге у области богословља, као и за дубоко поштовање за архијерејско служење у корист Православне Цркве. На званичном веб-сајту Академије тим по-водом је истакнуто да је Митрополит Амфилохије стекао брилијантно богословско образовање и да је познат у целом православном свету као учени богослов, црквени писац и публициста, ревносни борац за православну веру.

Зорица Нешић

У Епархији осјечкопольској и барањској

Несаломива воља и духовна снага српског народа

Са благословом Епископа осјечкопольског и барањског Лукијана, Српска православна ЦО у Даљу организовала је духовну и културну манифестацију под називом „Три века духовности Срба у Даљу“.

Манифестација која је трајала од 1. до 8. новембра 2015, организована је поводом јубилеја – 300 година од подизања првог српског православног храма у Даљу посвећеног Св. великомученику Димитрију Солунском. Свечаности су започеле духовном академијом у Саборном храму 1. новембра, коју је у име Владике Лукијана отвориоprotoјереј-ставрофор Милован Влаовић. У музичком делу програма учешће су узели свештенички хор Епархије осјечкопољске, СПД „Јавор“ из Вуковара, вокални ансамбл „Алилуиа“ из Београда и етно група „Ђурђевак“ из Боботе. Потом је protoјереј Александар Ђурановић, старешина Саборног храма, одржао предавање на тему „Духовна и материјална обнова саборног храма у Даљу од идеје до реализације – десет година после“. У оквиру предавања приказан је и документарни филм о историји даљског храма од 1715. до 1942. године. Наставак дружења уприличен је у Патријаршијском двору где је ЦО Даљ припремила послужење за све узванике.

Прослава јубилеја настављена је 3. новембра у ОШ „Даљ“ целодневном изложбом стarih фотографија под називом „Храм Светог Димитрија у Даљу кроз прошлост“. Изложбу су припремили protoјереј Александар Ђурановић и Предраг Јелић. У четвртак 5. новембра у просторијама Културно-научног центра „Милутин Миланковић“ на тему „Православна педагогија задужбинарства“ говорио је protoјереј-ставрофор др Драгомир Сандо, професор ПБФ у Београду, док је protoјереј-ставрофор Јован Петковић, ректор Богословије Св. Арсенија Сремца одржао предавање на тему „Православни храм“. Посетиоци су могли погледати и скраћену верзију документарног филма о духовном животу Срба у Даљу „Мерзост и сјај“. Гост вечери био је народни гуслар Ми-

лан Mrдовић из Београда. На крају програма присуственици се обратио protа Александар Ђурановић, који се у име Владике Лукијана и ЦО Даљ захвалио учесницима и предавачима, те говорио о важности и значају даљског јубилеја како за локалну заједницу, тако и за читаву Српску Православну Цркву. У петак 6. новембра у Саборној цркви служен је акатист Св. Димитрију, а у суботу 7. новембра парастос оснивачима светог храма у Даљу, свим митрополитима, епископима, свештеномонасима и ђаконима који су служили у Саборном храму кроз историју, те ктиторима и задужбинарима сахрањеним у црквеној порти. Уочи празника служено је празнично бденије а на сам дан свечана Литургија. Учешће у Евхаристијском слављу, поред надлежних свештеника protoјереја-ставрофора Милована Влаовића и protoјереја Александра Ђурановића, узели су и protoјереј-ставрофор Јован Клајић, protoјереј-ставрофор Зоран Симић (Бијело Брдо), протонамесник Сава Симић (Сремске Лазе), јереј mr Марко Шукунда (Борово), те ђакони Вукашин Цветојевић (Вуковар) и Срђан Лукић из Борова Насеља. У празничној беседи protoјереј Александар Ђурановић захвалио се верном народу што је у великим броју подржао целонедељни програм прославе, посебно апострофирајући присуство многобројних верника на Евхаристијском сабрању, што је сведочанство несаломиве воље и духовне снаге једног народа, али и надахнуће генерацијама које долазе. На крају Литургије освећени су славски колач и коливо са овогодишњом кумом противницом Аном Ђурановић.

Свештеницима у Даљу присуствовали су и генерални конзул Србије у Вуковару Живорад Симић, дожупан Осјечко-барањске жупаније Јован Јелић и други.

З. Н.

У Епархији британско-скандинавској

Прослава два јубилеја

У недељу 25. октобра 2015. године, на дан празника Преподобне мати Параксеве, а у склопу 50. годишњице освећења парохијског Храма Светог Јована Крститеља у граду Халифаксу у Северној Енглеској, парохијско Коло српских сестара „Преподобна Мати Параксева – Света Петка“ из Халифакса прославило је своју славу и заштитници.

Богослужбено сабрање почело је Божанственом Литургијом коју је служиоprotoјереј-ставрофор Милун Костић, старешина Храма Светог Саве из Лондона у пензији, уз саслужење пароха и старешине парохијској Храма Светог Јована Крститеља у Халифаксу protoјереја-ставрофора Александра Илића и протопрезвитера др Леонида Смалова, свештеника у архијерејском намесништву британско-ирском. За певницом су појали црквени појци и Рускиња Ана Блажић из града Манчестера са кћерком Маријом, који су допринели лепоти Свете Литургије.

Пре Свете тајне причешћа, protoјереј-ставрофор Милун Костић је поучио вернике у својој инспиративној беседи о хришћанском животу Преподобне мајке Параксеве – Свете Петке, и подсетио верне на важност свакодневне примене хришћанске врлине којој нас учи житије ове, у нашем народу, изузетно вољене и поштоване светитељке и Божије угоднице.

Након Заамвоне молитве, свечано је пререзан славски колач. Домаћица овогодишње славе била је госпођа Зорица Голубовић из Халифакса, а за идућу годину славског домаћинства и части се прихватила госпођа Јелена Лукић из града Вејкфилда.

У току богослужења могла се осетити духовна радост јер парохијско Коло српских сестара је прославило своју педесету по реду славу, која се без прекида богослужбено и молитвено слави и свечано обележава од првог дана оснивања овог друштва у Халифаксу. Посебну радост и лепоту су донела све-

чарски обучена деца, која су на свој, детињи начин, учествовала у богослужењу.

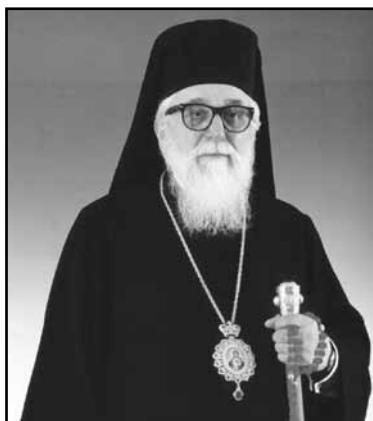
Након молитвеног заједничарења, за све присутне је послужена трпеза љубави у току које је домаћин, protoјереј-ставрофор Александар Илић, старешина Храма Светог Јована Крститеља, поздравио свештенство, Коло сестара на челу са председницом господићом Јелицом Малинсон и сав сабрани, верни народ.

Значајно славље, коме је присуствовало преко стотину и педесет душа, увеличали су својом предивном музиком и песмом Зоран Дамјановић и Анђела (Анђелић) Дамјановић, из града Ковентрија. Лепота заједничког славља, благодат осећања припадања својој вери православној и својим српским коренима, атмосфера која се претворила у искрену радост, допринела је да се након славског ручка, сабрани народ ухвати за руке и одигра неколико српских кола. Вече празничног дана је донело народно весеље уз српску песму и игру. Празничној атмосфери су допринели protа Александар Илић и председник Црквеног одбора из Бедфорда музиком својих хармоника.

У Божију помоћ и заштитом Преподобне мајке Параксеве – Свете Петке, празнично молитвено сабрање и славско заједничарење је протекло достојанствено и радосно како доликује јубилеју – педесетој годишњици оснивања Кола српских сестара у парохији Светог Јована Крститеља у Халифаксу, у Великој Британији.

Извор: www.st-johnthebaptistchurch-halifax.org.uk

40 дана од уснућа у Господу
Митрополита Николаја

Живот испуњен љубављу према Господу и људима

„Како вријеме буде одмицало, све ће бити јасније колико је овај човјек себе уградио у живот нашег народа и док је био у Крајини, и у Аустралији, а нарочито овдје у БиХ“, рекао је Владика Григорије.

Дан по упокојењу Митрополита дабробосанског Николаја у Фочи, Епископ захумско-херцеговачки Григорије служио је, у Цркви Св. Петра Дабробосанског и Св. Василија Острошког на Велечеву код Фоче, помен блаженопочившем Митрополиту. Преосвећени је том приликом рекао да није случајно да се Митрополит упокојио баш у Фочи. „По Божијој промисли, он данас лежи у богословији којој је посветио сваки живот, прво док је била у манастиру Крка, а послије овдје у Србију и Фочи. Оно што је стварно фасцинантно, то је 42 године епископске службе и 62 године монашке и свештеничке службе, а све то мирно и достојанствено и са највећом љубављу према Богу и према људима“, рекао је тада Владика Григорије.

Служећи помен новоупокојеном Митрополиту у Храму Св. апостола Петра и Павла у Босанском Петровцу, Владика Атанасије (Ракита) је рекао да је Митрополит Николај „велики син наше Крајине са простора Епархије бихаћко-петровачке, која ће га памити по његовим великим делима, чувати у срцу и држати га за свога молитвеног заступника пред Господом.“

По објављеној вести да се упокојио Митрополит Николај, у манастиру Крка и Богословији Св. Три Јерарха, Епископ далматински Фотије, уз саслужење братства манастира и професора богословије, служио је мали помен за упокојење душе овог великог радника и трудбеника на њиви Господњој. Митрополит Николај био је управник ове богословије од 1964, а потом и њен ректор.

Године 1973. изабран је за првог Епископа аустралијско-новозеландског. У Аустралији је оставио неизбрисив траг оснивача парохија, епархијских тела, градитеља храмова, црквених центара. На Новом Зеланду је основао први православни манастир у историји Н. Зеланда, манастир Успења Пресвете Богородице.

За Епископа далматинског постављен је 1978, и на тој дужности је остао све до 1992, када је изабран за Митрополита дабробосанског.

„О блаженопочившем Митрополиту Николају док је био Епископ далматински остала су најпозитивни-

У суботу, 5. децембра 2015, у манастиру Доброн у присуству бројног народа и свештенства Митрополије служена је Света Литургија и паастос поводом четрдесет дана од упокојења блажене успомене Митрополита дабробосанског Николаја. Св. Арх. Литургију су служили П. Г. епископи: захумско-херцеговачки Григорије, администратор Дабробосанске митрополије, источноамерички Митрофан, сремски Василије, банатски Никанор, врањски Пахомије и јегарски Јероним. Блаженопочившем Митрополиту Николају нека је вечни спомен!

Извор: Митрополија дабробосанска

ја сећања, како у клиру тако и у народу, као о човеку вредном и преданом својој пастирској служби, а посебно просветном раду и Богословији Св. Три Јерарха у Крки“, рекао је Владика Фотије.

О времену када је изабран за Митрополита дабробосанског говорио је и настојатељ манастира Св. великомученика Георгија на Равној Романији – синђел Андреј Ковачевић: „Соколац је био његово сједиште. Период када је дошао је био велика мука и невоља нашеј народа, али он је остао ту као прави архијатаир и велики човјек. По томе, и по родитељској љубави за све памтићемо га и ми свештеници а и грађани, јер смо сви његова духовна дјеца.“

Блаженопочивши Митрополит Николај уснуо је у Господу на празник Преподобне мати Параскеве (27. октобра 2015. г.), а према својој жељи сахрањен је у манастиру Успења Пресвете Богородице у Доброну.

Зорица Нештић

У Епархији буеносаиреској и јужно-централноамеричкој

Канонска посета Митрополита Амфилохија

Приредила З. Нешин

Архиепископ цетињски и Митрополит црногорско-приморски Амфилохије, као администратор Епархије буеносаиреске и јужно-централноамеричке Српске Патријаршије, дошао је 18. новембра 2015. године у још једну редовну посету повериој му Епархији.

Митрополит црногорско-приморски Амфилохије, у пратњиprotoђакона Игора Балабана и професора шпанског језика Љиљане Поповић из Београда, као администратор Епархије буеносаиреске и јужно-централноамеричке започео је своју посету Епархији буеносаиреској и јужно-централноамеричкој свеноћним бденијем у Саборном храму Рођења Пресвете Богородице у Буенос Аиресу, које је служено у част празника Светог Архангела Михаила и осталих небеских сила. Заједно са Митрополитом, 20. новембра 2015. увече служио је и Епископ каракаски и јужноамерички Јован из Руске Заграничне Цркве.

Ујутру 21. новембра на Аранђеловдан, Високопреосвећени је у пратњи својих сарадника стигао у град Венадо Туерто који се налази у аргентинској провинцији Санта Фе, где је у Храму Светог Архангела Михаила служио Свету

Архијерејску Литургију уз саслужење Архимандрита Кирила (Божовића), архијерејског заменика у Епархији, свештеника Стефана Јовановића, надлежног пароха у Венадо Туерту, свештеника Марка Обрадовића, пароха у Кампинасу (Бразил), и protoђакона Игора Балабана. Били су присутни бројни парохијани из Венада Туерта и околних места, Росарија, Колона, Арибенюса и других градова. После литије око храма преломљен је и славски колач након чега се присутнима пригодном беседом обратио Митрополит Амфилохије, говорећи, између осталог, и о два нова светитеља који су просијали из нашега рода – Севастијану (Дабовићу) Цексонвилском из Црмнице и Мардарију (Ускоковићу) Љешанско-либертивилском и Свеамеричком из Љешанске нахије са Корнета. Митрополит је тога дана прославио и своју крсну славу. Другог дана славе, Свету Архијерејску Литургију у Саборном храму Рођења Пресвете Богородице у Буенос Аиресу служио је Митрополит Амфилохије уз саслужење Епископа Јована и Епископа аргентинског и јужноамеричког Леонида (Московска Патријаршија). Саслуживали су Архимандрит Кирило, свештеник Максим (Мо-

сковска Патријаршија), свештеник Марко Обрадовић, парох у Сао Паулу (Бразил), protoђакон Никола Радиш и protoђакон Игор Балабан. У току службе Митрополит је освештао нови мозаик Мајке Божије над улазним црквеним вратима. Мозаик је урађен као реплика Краљеве студеничке цркве.

У понедељак, 23. новембра, Митрополит црногорско-приморски се сусрео са Горданом Стојовићем, амбасадором Црне Горе у Аргентини, и његовим сарадничима, и посетио Амбасаду Републике Србије где га је примила гђа Татјана Џонић, отправница послова, која руководи радом Амбасаде до доласка новоименоване амбасадорке.

На празник Светог краља Стефана Дечанског, Високопреосвећени Митрополит Амфилохије је освештао новосаграђени манастир посвећен Преподобном Серафиму

Саровском у граду Ла Плата који се налази на око 60 километара од Буенос Аиреса.

На Светој Литургији и чину освештења храма Митрополиту су са служивали Архимандрит Кирило, игуман манастира јеромонах Давид (Лестани), свештеник Марко Обрадовић, свештеник Стефан Јовановић иprotoђакон Игор Балабан. Присутни су били православни верници из Ла Плате и Буенос Аиреса. У вечерњим часовима гост Његовог Високопреосвештенства је био Митрополит Силуан који је глава Антиохијске Цркве у Аргентини.

У среду, 25. новембра у Саборном храму Рођења Пресвете Богородице у Буенос Аиресу служена је Света Литургија уз присуство и молитвено учешће Митрополита Амфилохија и Владике Јована. Следећег јутра, 26. новембра, након одслужене Свете Литургије у Саборном храму Пресвете Богородице поводом празника Светог Јована Златоуста Митрополит је, као гост, присуствовао и говорио у уводном делу Међународног семинара о теологији, религији и политици у организацији Националног универзитета „Артуро Хаурече“ из Буенос Аиреса.

У пратњи Архимандрита Кирила Бојовића, јереја Стефана Јовановића и Себастијана Гвозденовића, Митрополит Амфилохије, у својству администратора Епархије бу-

еносаиреске и јужно-централноамеричке Српске Патријаршије, је посетио, 26. новембра, Генерал Мадријагу где су га дочекали верници из тог града са надлежним парохом свештеником Стефаном Јовановићем. Они нажалост још увек немају свој храм, те је вечерња служба службена у Народном дому Југословенског друштва „Његош“.

Посета Епархији је настављена боравком у аргентинској провинцији Џако, у периоду од 27. до 30. новембра. У пратњи Митрополита црногорско-приморског Амфилохија су били: Архимандрит Кирило, protoђакон Никола Радиш из Буенос Аиреса и protoђакон Игор Балабан. Њих је у Резистенцији, главном граду провинције, дочекао парох Цркве Светог Николе у Мађагају, свештеник Бранко Станишић.

У суботу, 28. новембра, Високопреосвешћени је посетио украјинску Цркву Свете Тројице у Сан Бернарду, где га је дочекао игуман Срећевјског манастира (под надлежношћу Украјинске епархије за Јужну Америку Васељенске Патријаршије) у граду Енкарнасион јеромонах Димитрије, са верницима ове парохије. У цркви је одслужена Света Архијерејска Литургија, а Митрополиту су са служивали: Архимандрит Кирило, јеромонах Димитрије, свештеник Бранко Станишић и protoђакон Игор Балабан. Током

литургијске беседе Митрополит Амфилохије је изразио задовољство због обнове цркава у Сан Бернарду и Ла Тигри.

Високопреосвешћени Митрополит је потом отишао у Ла Монтенегрину, место у којем се налази Југословенски клуб „Дурмитор“ и православно гробље.

У недељу 29. новембра Високопреосвешћени је служио Свету Архијерејску Литургију у Цркви Светог Николе у Мађагају. Током Свете Литургије, извршено је саборно крштење и миропомазање четворо деце, нових чланова Свете Православне Цркве и ове парохије. У препуној Цркви Светог Николаја, Митрополит је беседио о Светим тајнама Цркве. За време трпезе љубави извршена је и промоција Охридског Пролога Светог Владике Николаја Велимировића недавно преведеног на шпански, а Митрополит је дugo након ручка потписивао верницима примерке ове књиге, тако битне за духовни напредак православних у Латинској Америци.

Сутрадан, 30. новембра, Митрополит Амфилохије са пратњом се сусрео са гувернером покрајине Џако, Хорхеом Милтоном Капитанићем и римокатоличким надбискупом Резистенције Рамоном Алфредом Дусом.

Извор: Митрополија црногорско-приморска

Беседа о Шибуљинским мученицима

Епискoй дaлмaтиnски Фoшиje

Кроз крст и мучеништво долази васкрсење. Тако и ово наше сабрање доживљавамо као васкрсење, као победу добра над злом, победу љубави божанске над деструкцијом, над мржњом, као победу светости над оним што је сатанско и зло.

Часни оци, драга браћо и сестре, сабрали смо се да-
нас у мученичкој Шибуљини да прославимо Име Божије и заштитника овог светог храма – Светог Архангела Михаила и остale сile небесke и бестелесne. Сабрали смо се заиста на мученичком месту, јер новија историја казује да је у Другом светском рату у овом светом храму убијено осамдесет пет људи из овога краја. Зато бих ово свето место назвао *далматинском Глином*. Свима вам је познато да је у Глини, у Горњокарловачкој епархији, у Другом светском рату убијено преко хиљаду и двеста људи у цркви. То су Глински мученици.

Ми у овом малом месту имамо Шибуљинске мученике, који се прије су подржали мученицима пострадалим широм Далматинске епархије. Оним из времена Турака, а посебно од Другог рата, пострадалим у дрнишким рудницима, разним Голубићачама и јамама у које су бацани широм Далмације.

Због тога смо ми нашој Комисији за канонизацију СПЦ дали предлог да се установи празник Новомученика далматинских, а међу њима и Шибуљинских мученика.

Ти људи су пострадали зато што су Срби и што су православни. То је њихова једина кривица. Зато, дај Боже да наш Сабор усвоји наш предлог, што би значило да ми од тада нећемо више вршити помене мученицима, већ ћемо се ми молити њима да се они моле Богу за нас. Ако Бог дà и да осликамо ову цркву, а то нам је жеља, онда ће се у њој налазити фреска Новомученика далматинских и, међу њима, Шибуљинских мученика.

То је, браћо и сестре, наша историја и треба да је чувамо. Недалеко одавде се налази острво Паг и на њему су убијани Срби, како у претходном рату, тако и у овом недавном. То је непрестано мучеништво! Али, хвала Богу, кроз крст и мучеништво долази васкрсење. Тако и ово наше

данашње сабрање доживљавамо као васкрсење, као победу добра над злом, победу љубави божанске над деструкцијом, над мржњом, као победу светости над оним што је сатанско и зло. Ако Бог да, потврда свега што сам рекао биће овај свети храм, који ћемо осликати и украсити, и да се сваке године окупљамо недељу дана пред Светог Архангела Михаила и да му се молимо да наши људи овде у Шибуљинама, и широм Далмације, опстану у својим кућама. Да се не догоди да се људи друге вере насеље на местима где су вековима живели православни Срби. То не би било добро и не би било благословено. Зато је потребно да се ми Срби вратимо у обновљене куће широм Далмације и да чувамо своју земљу и своју Цркву и светиње. То је наш завет, а то нам заповеда и ова наша светиња у Шибуљини. То је, пре свега, благослов, али и крст. Да бисмо учинили тај подвиг, браћо и сестре, пре све-

га морамо бити јединствени, морамо бити са Богом и Црквом и сабирати се, као што смо се и данас овде сабрали, и да заједно живимо у братској љубави. Бити у братској љубави значи притећи другим људима у помоћ, када нешто раде или када су у невољи.

Ми ових дана обилазимо наше људе у Далмацији, нашу сиротињу, и делимо им хуманитарну помоћ. Улазили смо у куће бака и дека од осамдесет година, који не могу сами себи да помогну. Њима је потребна социјална, ме-

дицинска помоћ. Када их питамо где су њихова деца, они кажу да су у Београду или у иностранству и не знају шта да одговоре на питање зашто су тако остављени. Ако их њихови најрођенији оставе, ко други да се брине о њима? А они су подигли ту децу, васпитавали и школовали. То није добро и не дао Бог да тако буде. Деца имају обавезу да се брину о својим родитељима, а не да их оставе без икакве људске ненеge. Шта бих даље рекао, кад смо ушли у једну кућу и нашли јед-

ног човека мртвог. Да тада нисмо дошли, ко зна колико би дана човек био у тој кући. Дакле, мора постојати више бриге једних за друге, поготово деце за родитеље, а тиме ће они бринути и за своје куће, своју земљу и своје светиње. То нам је потребно – јединство да се окупљамо око своје Цркве и да праштамо једни другима. Посебно треба да праштамо онима који су чинили зло и који га и данас чине. Нека им је од Бога просто! Али, њихова судбина, верујте, није у вечности светла и није добра. Такве људе, оне који су убијали децу, нејач и старце, Бог неће примити у Царство небеско. Ако је неко јунак, онда он треба да се покаже на фронту где се једна војска бори против друге војске. Наш блаженопочивши и свети Патријарх Павле је говорио: Пушка ти, пушка ми! када дође до рата, а не ићи по селима и убијати недужну децу и старце.

То је, браћо и сестре, наша етика. Дај Боже да ми, Срби у Далмацији, не заборављамо своје корене. Чуо сам да сте ви из Шибуљина населили ове просторе идући из Херцеговине и Црне Горе према Истри, што је било још у 16. веку. То значи да имамо право да овде будемо и живимо у љубави са свима; да се не стидимо свога имена, писма, крсне славе, својих икона које треба да имамо у кућама. Јер, то је вера света, вера апостолска, вера светоотачка, вера древна – то је изворно хришћанство. Ми имамо и завет да то очувамо за будуће генерације, те да наша деца буду крштена и да буду православни хришћани.

Дај Боже да тако и буде, да се и ова светиња у Шибуљини обнови и да наш Свети Архијерејски Сабор прогласи Новомученике далматинске као светитеље, уз све остale српске мученике, јадовинске, јасеновачке, глинске, косовске и све оне који су пострадали за Крст часни и веру православну.

Живели и Бог благословио!

Шибуљина, 15. новембар 2015. т.

О црквеном спору у Републици Македонији

гр Александар Раковић

Када би дошло до помирења македонских јерархија и ступања тако окупљене јерархије у канонско јединство с Патријаршијом у Београду, широм би се отворила врата за решење македонског црквеног питања. У Светом Архијерејском Сабору Српске Православне Цркве тешко да би било гласова против да Православна Црква у Републици Македонији (под којим год именом) крене својим путем и у канонском процесу добије статус аутокефалне Цркве.

Колега др Вељко Ђурић Мишина и ја смо 2. децембра 2015. учествовали у дебати за најгледанију емисију у Републици Македонији „Миленко Неделковски шоу“ која се бавила односима Српске Православне Цркве, Православне Охридске Архиепископије и Македонске Православне Цркве у расколу. Поред нас двојице Срба у дебати су учествовали доцент др Оливер Андонов који се професионално бави безбедносним темама и млади историчар Никола Петков Србов. Емисија је снимљена и емитована је 4. децембра 2015. на телевизијској станици с националном фреквенцијом Канал 5.

Срдечно смо се одзвали позиву домаћина Миленка Неделковског да као професионални историчари и стручњаци за верско-историјске теме дебатујемо о српско-македонском и македонско-македонском црквеном спору. У Републику Македонију смо отишли како бисмо говорили у најпомирљивијем тону о приликама које највише оптерећују саме Македонце али та-које имају утицај на српско-македонске односе. Неделковски је био добар домаћин и омогућио нам је да посетимо неколико историјских места, посебно византијску Цркву Светог Пантелејмона из 12. века која се надвија над Скопљем. Стога сам био веома изненађен када сам видео медијску најаву за емисију у којој је стајало да „Мишина и Раковић“ заступају „српскиот хегемонизам“. Питао сам Неделковског о чemu је реч а он се правдао тиме да је желео да „повећа гледаност еми-

сије“. Није било потребе за тим јер би емисија о овој теми свакако била веома гледана.

Док смо се колега Ђурић и ја у емисији враћали историјским освртима најдаље до краја 19. века, Неделковски је говорио о „две хиљаде година македонске историје“, а Србов је отишао дубоко у средњи век како би показао да је Охридска Архиепископија старија епископска столица од Пећке Патријаршије. Као да је то уопште важно за данашњи црквени спор у Републици Македонији. Грци са своје стране инсистирају на томе да је Охридска Архиепископија њихова историјска епископска столица и не гледају благонаклоно на оба имена која засвојују македонске јерархије: „Охридска Архиепископија“ и „Македонска Православна Црква“. Враћање у дубљу прошлост никако не помаже решавању проблема пред којим стојимо данас. С тим у вези Оливер Андонов се држао теме која прати српско-македонске црквене прилике од почетка 20. века до данас. Показао је да је добро упућен у македонске црквене теме које су му, очито, блиске једнако као безбедносне теме.

Нисмо никако могли да се сложимо око пута који македонска јерархија мора да пређе како би добила аутокефалност од Патријаршије у Београду. Андонов је више пута питао у чemu је проблем да Македонска Православна Црква у расколу, која има епископат, свештенство, монаштво, вернике, богословије и факултет „одмах“ добије од Патријаршије у Београ-

ду „признање аутокефалности“. Одговор на то питање је веома лак и то смо више пута подвукли: проблем је у томе што је Македонска Православна Црква самопроглашила „аутокефалност“ 1967. под патронатом Савеза комуниста Југославије и што се оглушила о добре намере Српске Православне Цркве која је 1959. већ доделила канонску аутономију Македонској Православној Цркви.

Да Македонска Православна Црква није начинила антиканонски корак 1967. могуће је (чак врло вероватно) да би у историјском и канонском процесу од 1959. до данас већ добила статус аутокефалне Цркве. Није било потребе за непрекинутим низом самовољних корака од 1967. до данас. Тада је могао бити прекинут Нишким споразумом из 2002. који су потписали па поништили овлашћени македонски епископи. Нишким споразумом македонска јерархија је прихватила да се у статусу аутономне Цркве врати у канонско јединство са Српском Православном Црквом под именом Охридска Архиепископија или с правом македонске јерархије да користи и име Македонска Православна Црква. Пошто су потписи македонских епископа поништени услед наводног „притиска македонске јавности“, Српска Православна Црква је делу македонске јерархије који је по сваку цену желео да ступи у канонско јединство на основу одлуке из 1959. доделила 2005. аутономни статус под именом Православна Охридска Архиепископија. Прогон и тамновање Архиеписко-

па Јована Вранишковског од 2004. до данас, који су уприличиле македонска јерархија у расколу и македонска држава, отежали су решавање црквеног спора.

Нема никакве сумње да македонска јавност жели да Православна Црква у Републици Македонији буде аутокефална. Међутим, аутокефалност се не може остварити на основу самовољног чина из 1967. године. У данашњој веома закомплекованој ситуацији било би најбоље када би две македонске јерархије, Православна Охридска Архиепископија и Македонска Православна Црква у расколу, могле да се помире и пронађу минимум заједничких интереса да наставе даље на добробит македонског народа. Помирена и уједињена македонска јерархија би тиме, као аутономна Црква, наставила пут у канонском јединству са Патријаршијом у Београду а тиме и свим осталим православним Црквама.

Упркос томе што македонски стручњаци сматрају да би то био „корак назад“, то би управо био корак напред у решавању коначног статуса македонске јерархије под којим год именом да се решава: Православна Црква у Републици Македонији, Православна Охридска Архиепископија или Македонска Православна Црква. Уколико би се додогодио повратак целовите македонске јерархије у канонско јединство са Патријаршијом у Београду, уколико би то заиста био искрен гест ради добробити за македонски народ, сигурно је да би у разумном временен-

ском оквиру Српска Православна Црква могла да покрене процедуру за додељивање аутокефалног статуса епархијама у Републици Македонији. Епископи Српске Православне Цркве су о томе јавно говорили и више пута јавно, али и у личним разговорима с македонским епископима у расколу, то стављали до знања.

Македонска јерархија у расколу сматра да би Српска Православна Црква потом унедоглед решавала питање аутокефалности Православне Цркве у Републици Македонији. Али то није тачно. Српска Православна Црква је (под различитим именима) три пута стицала канонску аутокефалност коју јој је додељивала Васељенска Патријаршија (1219, 1557, 1879), а Васељенска Патријаршија је 1920. дала канонски отпуст епархијама у Босни и Херцеговини, Старој Србији и Македонији које су ушле у састав уједињење Српске Православне Цркве у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца. Дакле, епископи Српске Православне Цркве знају колико може бити трновит тај пут, колико је драгоцен тај пут и колико је важно уважити тежње народа да има своју аутокефалну Цркву.

Када би дошло до помирења македонских јерархија и ступања тако окупљене јерархије у канонско јединство са Патријаршијом у Београду, Српској Православној Цркви би с леђа пао велики тетрет и широм би се отворила врата за решење македонског црквеног питања. У Светом Архијерејском Сабору Српске Православне Цркве тешко да би било гласова про-

тив да Православна Црква у Републици Македонији (под којим год именом) крене својим путем и у канонском процесу добије статус аутокефалне Цркве. Тај статус се не може остварити на основу самовољног чина из 1967. већ само на основу реда и поретка који треба поново успоставити. Македонске власти и македонски епископи у расколу би за то могли да припреме јавност, а исход би у сваком случају био плодоносан.

На крају, изгледа да је македонски премијер Никола Груевски ипак питао неког из македонске јерархије у расколу да ли да Република Македонија гласа за пријем администрације албанских сепаратиста на Косову и Метохији у Унеско. Савет који је добио је очигледно био потпуно погрешан: Република Македонија је гласала за пријем лажне државе „Косово“ у Унеско. Да ли македонски премијер и епископи који су га саветовали мисле да то помаже решавању српско-македонског и македонско-македонског црквеног спора? Шта Република Македонија и Македонска Православна Црква у расколу добијају тиме што би средњовековне светиње Српске православне Цркве потпали под „културну баштину“ албанске администрације на Косову и Метохији чије су јуришне снаге у униформама УЧК рушиле и палиле српске светиње? Македонци тиме не добијају баш ништа јер ће УЧК свакако опет закуцати на њихова врата. Чим Американци поново намигну.

С тим у вези, нажалост, нисмо могли да посетимо српски средњовековни манастир Матејче недалеко од Куманова који је од стране УЧК оскрнављен и делимично оштећен у македонско-албанском рату 2001. а до дан-данас пут до манастира и безбедносно окружење нису сигурни за посету. Српска Православна Црква је 1959. дала овај манастир на управу Македонској Православној Цркви. У манастиру Матејче више нема братства а Литургија се служи само једном годишње. ■

Добитници награде „Павле и Милка Ивић“

Награде додељене једногласно

Славица Лазић

Лауреати овогодишње, 25. по реду, награде Славистичког друштва Србије – „Павле и Милка Ивић“ су Александар Лома чија је монографија *Тојонимија Банске хрисовуље: ка осмишљењу старосрпској тојономастичкој речници и бољем познавању оштићесловенских именословних образца* добила сјајне критике Одбора за доделу награде и Митра Рељић са монографијом *Српски језик на Косову и Метохији данас (социолингвистички и лингвокултурологички аспекти)* чији је истраживачки резултат добио заслужену научну потврду.

Награда „Павле и Милка Ивић“ установљена је убрзо по упокојењу академика Павла Ивића 19. септембра 1999. године. Додељује је Славистичко друштво Србије за најбољи рад из српске лингвистичке славистике. Ово значајно признање Славистичко друштво Србије основало је у част академика Павла Ивића који је био почасни члан друштва, али и ученик и следбеник академика Александра Белића, који је био један од оснивача и први председник Славистичког друштва. Одлука је саопштена 1. децембра, на дан рођења Павла Ивића. Награде су редовно додељиване, а први добитник био је професор Гутков, са Московског универзитета, за књигу *Славистика и србистика*, која је издана у Москви те 1999. године. Од прошле године Скупштина Славистичког друштва Србије донела је одлуку да се награда прошири тиме што ће се додељивати за све области стваралаштва којима се бавио академик Павле Ивић.

На основу тога, Одбор који је прегледао лингвистичку продукцију у 2014. години, одлучио је једногласно да награди књигу академика Александра Ломе и књигу др Митре Рељић, професора Универзитета у Косовској Митровици.

**Студија коју Срби досад
нису имали**

Образложуји разлоге да се једном од најугледнијих данашњих етимолога и индоевропеиста код Срба и Словена у целини, академику Ломи, додели престижно признање истакнуто је да је монографија коју је објавио прворазредно остварење и да представља врх српске и словенске ономастике. Својом концепцијом, структуром, богатом грађом и акрибичном обрадом студија је заслужила неприкосновени статус крова озбиљног научног рада. Такву студију из српске, старосрпске и словенске ономастике

Срби до сада нису имали а настала је као плод ауторовог великог истраживачког рада на дугорочном пројекту „Етимолошка истраживања српског језика и израда Етимолошкој речници српског језика“. Како аутор у уводној речи каже, прикупљао је старосрпску лексикографску грађу која није била обухваћена двама историјским речничцима, Даничићевим и загребачким. Најважнији извор за допуну била је *Светођефанска* или *Банска хрисовуља* краља Милутина, највреднија старосрпска владарска повеља сачувана у турском царском архиву, као извор топономастичке грађе, која отвара најшири увид у топографију језгрених српских земаља преднемањићког доба. То је прва у низу од три велике оснивачке повеље – *Дечанске хрисовуље* у своје три варијанте и *Светоарханђелске* или *Призренске хрисовуље* цара Душана, које се издвајају од осталих старосрпских извора обиљем именословних података са старосрпског земљишта, не само поседа који су даривани манастиру, него и њихо-

ве међе и имена становника. Реч је о топономастикону преко 80 села и катуна, које је краљ Милутин 1316. године даровао манастиру Бањска, који су распоређени на простору „од Саве до јужног Приморја и Скадарског језера, од Пештери до извора Лима, од Лаба до источне Херцеговине“. Ова вредна монографија објављена је тачно 700 година након почетка изградње манастира Бањска.

Најдрагоценји део студије је одељак „Речник“ од 650 одредница кроз које се огледају сви суштински садржаји посебних поглавља – творбени типови топонима, њихов еволутивни пут од дана бележења до нашег времена, познавање прасловенске и легитимисање старосрпске лексике. Изузетно су драгоценци регистри имена и речи, дати по језицима (укупно 28). Истиче се и обим индекса са близу 7000 облика, од чега 1300 јединица припада српским и старосрпским речима, а српска имена чине већину у ћириличком индексу од 2800 ликова. Студија успоставља, реконструише хронолошку вертикалу од српске језичке данашњице, преко средњовековног старосрпског стања до општесловенске и прасловенске етапе и века.

Топонимија Бањске хрисовуље донела је потпуно ново сагледавање у досадашњем мишљењу да топонимија српских земаља „врви траговима предсловенског, романизованог или нероманизованог становништва које су Словени затекли и мешали се са њим након досељења на Балкан“. Ту погрешну слику заговарали су до сада аутори без довољно лингвистичког знања, попут Цвијићевих сарадника и следбеника. Др Лома тврди да је истина управо супротна: „Када те тобожње предсловенске остатке сагледавамо у њиховим изворијим ликовима и у широком, свесловенском поред-

беном видокругу, показује се да се у огромној већини случајева заправо ради о реликтима из ранијих слојева словенске топонимије на овом тлу.“ Ова студија омогућава да изградимо верну представу шта је старосрпска топонимија, без које се не можемо бавити савременом топонимијом српских земаља.

чин са социолингвистичких и лингвокултуролошких аспекта актуелни статус српског језика на Косову и Метохији. Истражујући грађу на терену и из писаних извора, аутор констатује много бројне потврде вековног страдања српског народа и српског језика. Крајем прошлог и почетком

овог века уништавање српске језичке баштине било је највеће. Књига се бави обликовањем српског језика у оквиру средњовековне Србије и у периоду Османског царства, истражује етнолингвистичке групе, објашњава непосредно насиље над језиком, обезимењавање Срба, језичко загађивање, уништавање писане језичке баштине, уништавање штампаних и рукописних књига и докумената. Поглавље је занимљив одељак у коме се истражује однос језик–нација–конфесија у формирању идентитета са објашњенима и примерима да се језички идентитет не може посматрати извођено од националног, верског, културног, регионалног, политичког, професионалног идентитета. У одељку „Језик као средство идентификације жртве“, др Рељић даје одговор на питање зашто је албанска национална мањина са таквом страшћу и одлучношћу атаковала на српски језик и каже да је код Албанаца постојала пунा свест да се обрачунавају не са групом исфабриковане традиције и културе, већ са историјским народом који се, захваљујући управо тој чињеници, упркос свему, на косовскометохијском простору одржао до данас. Потребне су нам мере језичке политике и од државе се очекује да коначно оформи тело које ће се систематски и дугорочно бавити језичком политиком, посебно на Косову и Метохији.

Са конференције за штампу на којој су саопштene одлуке о додели награде – проф. др Ксенија Кончаревић, председник Славистичког друштва Србије, академик Слободан Реметић, председник Одбора за доделу награде, академик Предраг Пипер, члан Одбора

„Бањска хрисовуља, златопечатна повеља вреднија од злата, једна од највећих драгоцености нашег културног наслеђа, сачувана је у турском царском архиву, откривена од стране аустроугарских чиновника, самим тим доспела до нас посредством двеју царевина којима, у најмању руку, није било у интересу да разоткрију и шире истину о српској прошлости. То што, упркос свему, данас ипак располажемо овим сведочанством непроцењиве вредности, опомена је нама самима да увек и у односу према свакоме поштујемо историјску истину и правду.“

академик Александар Лома

Језик као средство идентификације жртве

Др Митра Рељић је у монографији *Српски језик на Косову и Метохији данас (социолингвистички и лингвокултуролошки аспекти)* истраживала на нов на-

је и културе, већ са историјским народом који се, захваљујући управо тој чињеници, упркос свему, на косовскометохијском простору одржао до данас. Потребне су нам мере језичке политике и од државе се очекује да коначно оформи тело које ће се систематски и дугорочно бавити језичком политиком, посебно на Косову и Метохији.

Чувајмо српски језик

Ономастика кроз призму духовности

Проф. др Ксенија Кончаревић

Властита имена бројних градова и села (астионими и комоними) упућују на појмове и представе православне вере и културе: нека од њих хагионимског су порекла, дакле, дата су у част светитеља или бесплотних сила поштованих у Православној Цркви и народу.

Православни цивилизацијски модел, који је, како због свог хиљадустогодишњег континуитета, тако и због своје доминантне улоге и места у обликовању културних тековина српског народа, обележио готово читав ономастички простор његовог језика, извршивши видан утицај на већину његових сегмената.

Властита имена бројних градова и села (астионими и комоними) упућују на појмове и представе православне вере и културе: нека од њих хагионимског су порекла, дакле, дата су у част светитеља или бесплотних сила поштованих у Православној Цркви и народу (*Аранђеловац, Банатско Аранђелово, Прокупље* – по Светом мученику Прокопију, *Бурђевац*, стари град на левој обали Дрине – у част Светог Георгија, народски *Ћурђа, Свети*

Марко – код Коренице, и др.), друга су еклесионимска (*Бела Црква, Црвена Црква, Велика Црквина, Црковница, Маркова Црква, Кайелна, Црквина*), трећа указују на то да је место представљало манастирски метох или да је њиме управљало неко црквено лице (*Манастирица*, код Кладова и код Петровца на Млави, *Појово Село*, код Плашког, *Појово йоље*, код Требиња), четврта упућују на значајне вредности православне културе (*Крсташ, Шћепан Крсташ, Крстиња, Славинци, Бојовоља*). Многа места носе назив по свештенослужитељима (*Протојојинци, Појовац, Велики Појовић, Мали Појовић, Појовњак, Појови, Појовце, Појова, Појовица, Калуђерово, Калуђерице, Калуђерица, Пойагић*) или асоцира на најразличитије појмове и представе везане за веру и духовност (*Божевац, Бојовоља,*

Бискупија, код Книна, *Бискуље*, код Тополовника, *Ћелије*, код Ниша, Крушевца и Лазаревца), итд. Са становишта репрезентовања православног цивилизацијског модела занимљиви су, свакако, и урбаноними, ергоними, хемероними, космоними, прагматоними, али највише материјала пружа, несумњиво, сектор антропонимије, укључујући како индивидуалне, тако и групне антропониме (презимена).

Најпре, потребно је уочити да су црквена правила везана за давање крштењског имена у народном животу Срба, далеко више него код Руса, доживела извесне измене и модификације, и то како у погледу услова наречења, тако и у погледу репертоара имена. Тако, поред поштовања црквене праксе да се детету да име свештеника који се слави у осми дан после његовог рођења, у тра-

Потребно је уочити да су црквена правила везана за давање крштењског имена у народном животу Срба, далеко више него код Руса, доживела извесне измене и модификације, и то како у погледу услова наречења, тако и у погледу репертоара имена. Тако, поред поштовања црквене праксе да се детету да име свеца који се слави у осми дан после његовог рођења, у традиционалној српској култури присутан је низ других критеријума избора имена – према свецу коме је посвећен месни храм, затим у част угодника пред чијом иконом у храму најдуже буде горела свећа, по куму, прецима...

диционалној српској култури присутан је низ других критеријума избора имена – према свецу коме је посвећен месни храм (приликом „опасивања храма“), затим у част угодника пред чијом иконом у храму најдуже буде горела свећа, по куму, прецима – најчешће деди и баби, по особи из куће која је недавно умрла или се удала, или, крајње ретко, по оцу или мајци – ако су деца слаба и ако се родитељима пород не држи. Друга специфичност у погледу давања крштењских имена код Срба на коју треба обратити пажњу тиче се њиховог репертоара – односа између канонских и неканонских антропонима, статуса народских имена и имена припадника других (неправославних) конфесија, фреквентности и социјалне маркираности канонских имена, структуре централног и периферног дела антропонимикона, и сл. У ситуацији српско-русоког

билингвизма као изразито дистинктивна својства српског антропонимикона треба уочити:

(1) напоредно функционисање канонских и неканонских имена у српском, за разлику од апсолутне доминације (у неким периодима до 90–95%) канонских имена у традиционалном руском антропонимикону: код Срба, наиме, не само што није било ниједног периода апсолутне доминације календарских антропонима, него се уочава парадоксална појава да је у средњем веку, у слободној и самосталној српској држави, највише давано неканонских имена, исто као што се у XIX веку, са васпостављањем независности, календарска имена из патриотизма замењују народним: Коста Новаковић напушта своје крштено име да би узео народно Стојан, Јанићије (од календарског Јоаникије) Кујунцић постаје Милан Кујунцић – да поменемо тек неке примере познатијих јавних и културних делатника. Једино је римокатоличко становништво на јужнословенском тлу било у обавези да се строго придржава имена канонизованих од Римске цркве, што ипак није истиснуло народна имена ни код припадника ове вероисповести, тако да су у низу случајева посведочена двострука – крштењска и народна – имена: *Божица* или *Анастасија*, *Марија* односно *Вука*, *Цвијета* или *Вишенца*, итд.

(2) диференцирања у погледу порекла крштењских имена – за разлику од руске праксе давања готово искључиво календарских имена грчког, старојеврејског, латинског и, ретко, словенског порекла, у Срба је далеко изразитија пракса давања словенских народних имена, а код српског живља настањеног у областима под турском влашћу (Црногораца, Брђана, Херцеговаца и Босанаца римокатоличке вере) уочава се и још један кул-

За разлику од руске праксе давања готово искључиво календарских имена грчког, старојеврејског, латинског и, ретко, словенског порекла, у Срба је далеко изразитија пракса давања словенских народних имена

туролошки релевантан феномен – давање муслиманских личних имена на крштењу у својству апотропеја (заштитног, „превентивног“ имена);

(3) постојање широког репертоара народних личних антропонима код Срба који одражавају утицај православног цивилизациског модела и његовог вредносног система као појава скоро без аналога у руском антропонимикону: (а) имена која одражавају представе о невештаственом свету бесплотних духова: *Анђел*, *Анђелије*, *Анђелинко*, *Анђелко*, *Анђелија*, *Анђелина*, *Анђа*, *Аранђел*, *Аранђео*, *Ранђел*, *Демон* (име које наводи Даничићев *Рјечник из књижевних ствара српских*, 1863–64), *Дракул* (од румунског *dracul* – ћаво), *Дракун*, *Дракула*, (б) имена инспирисана докматским учењем о Богу као Творцу и Саздатељу човечанства и идејом о боголикости човековој: *Сазда*, *Саздан*, теофорна имена *Боја*, *Бојеша*, *Бојић*, *Бојица*, *Бојиша*, *Бојман*, *Бојиња*, *Бојуша*, (в) имена инспирисана православном сотириологијом: *Спасишељ*, *Спасен*, *Спасена*, *Спасо*, *Спасоје*, *Спасенија*, *Спасенка*, *Спасија*, *Спасика*, *Спасинка*, *Спаска*, *Спасојка*, (г) имена која упућују на различите аспекте човековог односа према Богу: *Бојолуб* (калк према грчком *Теофил*), *Бојолуба*, *Бојолујка*, *Бојослав*, *Бојосав*, *Бојослава*, *Бојосава*, *Бојобој* (калк према грч. *Тимош*), *Хрисијолуб*, *Христијослав*, *Христијовој*, *Славишељ*,

Слави^шелька, Волиславка, (д) имена заснована на старозаветној – Израело, Јорданка, Јордана, Јорда, Мисирка, Јерусалим и новозаветној традицији: Христ^ша, Христосија, (Рист^ша), Апостол, Посланик, Еванђел, Ванђел, Ване, Вакрсије, Вакрсија (муш.), Вакрсенија (муш.), Вакрсенија (жен.), (ђ) имена изведена од назива за припаднике црквене јерархије: Ђакон, Ђаконије, Ђако, Ђале, Ђалеша, (е) имена настала текстуалном реминисценцијом (на литургијске формуле), типа: Ваис^шина (име слуге Стевана Мусића), Час^шислава (од формула: „у славу и част“, „слава и част“, присутних у православним молитвословљима), (ж) имена која се односе на свакодневни хришћански живот, ортопраксију – поштовање часног крста (Крст^ш, Крст^шан, Крст^шац, Крст^ше, Крстеша, Крсман, Крст^шибор, Крст^шивоје, Крст^шимир, Крст^шислав, Крст^шољуб, Крст^шоман, Крст^шомир, Крст^шена, Крст^шија, Крст^шијана), икона (Иконија, Икона), храмова (Саборка), одређених дана у седмици – недеље као дана Вакрсења Христовог (Недељко, Недељко, Неђељко, Недеља, Недељка, Неда), среде и петка као дана посвећених успомени на издају, страдање, распеће и смрт Христову, када се по правилу уздржава од мрсне хране (Средан, Среда, Средоје, Пешак, Пешко, Пешкан, Пешка), затим црквених празника: Блајоје (Благовести), Вакрсије (Вакрс), Ђурђица (Ђурђевдан или Ђурђиц), Оињенка (Огњена Марија – народски назив за дан успомене на Свету великомученицу Марину), (з) имена која наглашавају појединачне аспекте хришћанске моралности: поштовање вере (Верољуб, Верољука, Верослав, Верославка), склоност ка чињењу добра (Блајојанка, Добролјуб, Доброраг), честит и правичан однос према другим људима (Брајољуб, Доброруѓ, Добројост), дарежљивост (Даривоје, Дароје, Дарослав, Даросав, Дарко), смиреност,

Међу спонтано формираним народним презименима, која су у обе културе новијег датума (у Срба се чврст и сталан ономастички систем два имена јавља тек поткрај XIX и почетком XX столећа као поступат модерног државног уређења) такође се може наћи низ примера везаности за православну традицију.

кругост, трпљивост (Тих, Тихан, Тихо, Тихоје, Тихомир, Тихомил, Трико, Тријомир, Тријимир), целомудреност и девичност (Девица, Ђевица, Дева, Ђева), или којима се упућује на циљ врлинског живљења – задобијање небеских дарова: утехе (Ушеша, Ушјеша, Ушешен, Ушех), блаженства (Блажен, Блажена, Блажија, Блаженка), дара Светога Духа, односно надахнућа од Бога (Бојодхновен, од старог српскословенског придева „богодахновен“).

У заједничком фонду канонских имена у српској и руској култури уочавају се и извесне разлике у погледу њихове фреквентности и социјалне маркираности, које је пожељно уочити у процесу усвајања српског језика у руској средини ради спречавања лингвокултуролошке интерференције. Тако, неједнака употреба одређених канонских имена код Срба и Руса сведочи о разликама у прихваћености култа појединих светитеља: имена Сава и Лазар у Срба су веома популарна (од њих је изведен и низ народских облика, типа: Савадин, Савак, Савакан, Саве, Савешина, Савин, Савић, Савица, Савиша, Савко, Савоша, Савомир, жен. Савна, Савука, Савче, Саја, Сајка, Савка, Савина, одн. Лаза, Лазо, Лазан, Лазика, Лазор, жен. Лазарија, Лазарка, Лазинка), чemu је узрок култ националних

светитеља са овим именима, док су у Русији имена на периферији антропонимијског система. Или: „неутрална“ календарска имена, која су носили светитељи из других, несловенских средина, као Варвара (великомученица, родом из Финикије), Матрона (мученица, Солуњанка), Ксенија (преподобна, Римљанка), Антонијина, Валентина, Евгенија, Зинаида, Серафима, Ташијана, у једном антропонимикону (у датом случају руском) спадају у централни, а у другом (српском) – у периферни део, опет као последица неједнаке раширености њиховог култа (рецимо, име Варвара за своју популарност код Руса може да захвали чињеници да се њене мошти вековима налазе у Кијеву). Иста имена у двема националним културама могу бити неједнако маркирана: рецимо, име Стефан у Србији је обележено као династичко – у средњовековној Србији, почев од Стефана Немање, сви су владари носили ово име у комбинацији са још једним народним (Стефан Радослав, Стефан Владислав, Стефан Урош, Стефан Драгутин, Стефан Душан), те се нико у народу није смео звати тим именом; у руској култури антропоним Стефан нема такву социјалну маркираност (као „кнезовска“ традиционално су се истицала имена Владимир, Свјатослав, Всеволод, Андреј, а као „императорска“ Иван, одн. Николај, Александар, Катарина). Или: на руском селу све до почетка XX века највећу популарност уживала су имена Ана, Евдокија, Параскева, Акулина, Меланија, Текла, која су у српској средини, напротив, маркирана као грађанска или монашка. За трговачки сталеж у Русији карактеристична су била имена Сава, Васа, Фома, Гордеј (од Гордије), за припаднике интелигенције – Илија (Иља), Никића, за племство – Александра, Варвара, Јелисавета, Катарина (Екатерина), Олга, Јелена, међу грађанима су била рашире-

на имена *Серјеј, Андреј, Алексеј, Јиор, Ирина, Марина, Светлана*, што се не подудара са њиховом маркираношћу у српској средини (због тога, уосталом, српском читаоцу није познат асоцијативни фон наслова књижевних дела *Никишино дештињство* Алексеја Толстоја, *Васа Железнова* и *Фома Гордејев* Максима Горког).

Категорија групних антропонима (презимена) такође располаже значајним лингвокултуролошким потенцијалом, чије идентификовање и интерпретирање вишеструкобо обогаћује наставу српског језика. По речима А. Шупука, „презимена иду у категорију језичног фолклора: њихова је база језик, нарочите, локални говор, али не само то: као посебан облик језичне надградње уједињују све компоненте друштвеног кретања – религију, културу, обичајно право, народно стваралаштво, економику, политику“. Породична имена, дакле, „одражавају јединку и скупину, националност и вјеру, одређену језичну и друштвену праксу, а уз то друштвене односе, тежње, искуства и све осјећаје човјекове, његове спознаје о природи, друштву, раду, пријатељству, добру и злу, побједи и миру, поразу и рату. Имена и презимена, ти да нашњи атрибути само за идентификацирање, заправо су неписана

повијест једног народа, његова цјелокупног живота, а често то су и најинтимнији записи човјекове судбине на земљи“. Природно је онда што је и православни цивилизацијски модел оставил значајног трага на систему српских и руских групних антропонима. Његов одраз се у руском језику највише уочава међу презименима клирика, вештачки насталим у раздобљу од краја XVII столећа и током наредна два века (типа Усјенски, Воздвиженски, Рождественски, Храмов, Иконослајасов, Милосердов, Доброльубов, Прешећенски, Космодемјански и сл.). Па ипак, у српском инвентару презимена налазимо она која упућују на свештеничко порекло њихових носилаца: *Појов, Пойовић, Расийовић, Ијуманов, Калуђеровић, Пойагић*, или, код римокатолика, *Бискуйовић, Бишкуй, Жујан, Жујановић*. Специфична су и без еквивалента у руском језику презимена која указују на порекло од неког одређеног свештеног лица, типа *Пој-Лазић, Пој-Стефановић*; овакав модел групних антропонима налазимо и у грчком језику: *Пайаријоуло, Пайадимириу* („син свештеника по имени Рига“, „син свештеника Димитрија“) и сл.

Међу спонтано формираним народним презименима, која су у обе културе новијег датума (у

Срба се чврст и сталан ономастички систем два имена јавља тек поткрај XIX и почетком XX столећа као поступат модерног државног уређења) такође се може наћи низ примера везаности за православну традицију. Поред већ поменутих презимена која упућују на припадност свештенству или монаштву, бављење занатима или послушањима везаним за делатност Цркве, студенти могу идентификовати и групне антропониме изведене из црквених реалија, нпр. *Крсташ, Иконић, Босиоковић, Босиљевић*, затим теофорна (*Бојић, Божић, Христашић*), презимена која исказују однос човека према Богу (*Бојомоља*), презимена у којима се очituје хришћанска концепција света (*Анђелић, Сојоница*) и др. Најзад, у настави можемо указати на још једну специфичну и безеквивалентну појаву у српском антропонимонику, везану за православну културу и традицију, а то је употреба титуле „хачи“ у саставу антропонимске формуле личног (*Хачи Недељко, Хачи Драјан*) или породичног имена (*Хачи Костић, Хачи Тановић*). У првом случају титулом се казује да је поклоник Гроба Господњег и хришћанских светиња у Палестини сам носилац датог личног имена, а у другом да је то био неко од његових предака. ■

– Како нас је видео и заволео Швајцарац Рајс (44. део) –

Извор фотографија: www.dijaspora.gov.rs

Рајс не може и не сме бити заборављен!

Антоније Ђурић

– Кућу на Топчидеру претворити у музеј –

Како живети у Шумадији

Рачунали су да скрпе још мало паре, па да се врате у Шумадију, да направе кућу близу Славкиних родитеља, али да, ипак, остану у граду.

Тако су [Димитрије и Славка] изабрали Горњи Милановац.

Некако у то време, 1972. године, умро је Митин отац, а три године доцније и мајка. Из породице Фавра остао је у животу само Димитрије.

А њега је жеља неодоливо вукла у Шумадију. Хтео је да што пре направи кућу и да је, у знак сећања на доктора Рајса, назове „Добро поље“.

И то је управо она лепа кућа коју смо на почетку ове приче поменули.

Милановчани су били веома предусретљиви према својим новим мештанима: чинили су све

што су могли да што пре саграде кућу, да се у њој пријатно осећају, а једној улици су дали Рајсово име. Ових дана, будући са се процеса нова улица, која иде поред виле „Добро поље“, добиће Рајсово име, а у њој ће, поред куће, бити постављена Рајсова биста коју је давно направо вајар Марко Брежанин.

Пре две године, на жалост целог града, престало је да куца и Димитријево добро и племенините срце. Ожаљен је искрено као добар човек и велики православац. Љубио је Србију оним истим жаром којим је ову земљу љубио и његов и наш велики добротвор доктор Рајс. Сахрањен је у заједничкој гробници на Топчидеру – поред своје сестре и брата и поред Рајса.

А његова супруга Јола, окружена пажњом својих родитеља и рођака, и поштовањем својих

суграђана, живи, додуше материјално обезбеђена, и од успомена на свог дивног Миту, на двадесет пет година заједничког живота, на његове искрене исповести да је Србија његова једина отаџбина.

– Имали смо, док смо живели у Женеви, великог и искреног пријатеља – прича Јола. – То је Жак Рује, познати телевизијски новинар. И он се одлично служио српским језиком. Волео је Србију и жељео да нам се придружи у Горњем Милановцу, да и он овде подигне кућу. Долазио је неколико пута и наishaо на изузетно разумевање. То је, говорио је Мита, само почетак. Надао се да ће Рује повући за собом и друге своје швајцарске пријатеље и да ће се овде начини „швајцарско насеље“ од оних који дубоко и искрено воле Србију и српски народ. Митина смрт је, на жалост, осујетила

и ове планове, али, колико знам, Жак Рује није одустао од своје жеље. Он се нада да ће овај бесмислени рат престати, да ће нека сила зауставити прогон Срба са својих огњишта и да ће он доћи да оствари своју давнашњу жељу.

Ко живи у Рајсовој вили

Да видимо, на крају, шта је било с Рајсовим тестаментом.

„Завештавам граду Београду своју кућу ‘Добро Поље’ по условом да у њој станују супружници Фавра док не одлуче шта ће да раде после моје смрти“ – записао је својом руком доктор Рајс. „После тога кућа ће служити за становаше српских официра (старе српске војске из рата) који су оскудни и ратних инвалида из 1912. до 1918. године“.

Како је брачни пар Фавра живео у оној вили до 1948. године – тестамент је поштован. После њиховог одласка, тестамент је изневерен: никад у овој вили нису становали ни српски официри ни инвалиди из ослободилачких ратова Србије.

Не станују, разуме се, ни данас. Они који у њој станују немају ни појма о томе ко је био доктор Рајс. У то смо се уверили пре неколико дана кад смо пронашли кућу на Топчидеру, у Улици војводе Милићића 73. Од назива „Добро поље“ – ни трага. Не зна се ни колико људи, ни чијом вољом, станује овде. Само у једној соби, сазнали смо, живи шест особа! Нису хтели да нам отворе врата, а један њихов комшија рече да су – Шиптари! Угари! У једној соби станује извесни Миодраг Стојковић. Дошао је пре две године. Стан је, каже, држала његова жена Јулијана. Он се, једноставно, преселио код ње. Кад је она умрла, он је остао у стану. У другој соби станује извесни Драгољуб Јовановић. Каže да је ту већ 20 година.

На питање знају ли ко је био човек у чијој кући станују – станари слежу раменима. Немају појма. А што би то и знали? Важно је да им је лепо у његовој кући! „Моје имање ‘Душановац’ код Скопља, ако супружници Фавра и њихов син

Мита остану у Србији, припашће Мити. Ако се породица Фавра са својим сином врати у Швајцарску имање ће припасти Удружењу стarih ратника и резервних официра – да ту станују официри, стари ратници из српских редова и инвалиди који су у нужди“ – стоји у Рајсовом тестаменту.

Ни овај део тестамента није испуњен: никад ни српски официри ни инвалиди нису користили ту кућу ни имање од близу девет хектара.

То имање, сасвим извесно, до пре две-три године, користиле су избеглице из Мађарске!

На Рајсовом имању „Душановац“, код Скопља, Мађари, у сред Београда, на Топчидеру, у вили „Добро поље“ – Шиптари! Тако је, у нашем времену, узвраћено на Рајсово доброчинство! Ко је на своју душу натоварио толики грех?!

Своја одликовања, медаље, по-клоне од шефова држава, белешке из рата, почасну сабљу са

златним балчаком коју је добио од Удружења официра и ратника, Рајс је тестаментом завештао свом кумчету Андреји Рудолфу Опетију, сину М. А. Опетија, главног секретара Француске банке.

У кући Димитрија и Јоле Фавра у Горњем Милановцу има доста фотографија и других докумената из Рајсове заоставштине. Ту је и Рајсова биста. Кад би се кућа на Топчидеру „очистила“ и поново освештала, и кад би се уз помоћ породице Опети сакупило одличје и друге драгоцености могао би се отворити музеј Рајсу. Тиме би неправде према овом човеку биле исправљене.

Они који поштују человека који је у судбоносним годинама за српски народ значио више него дивизија војника, и који је српском народу завештао своје срце – дужни су да ово учине. Рајс не може и не сме бити заборављен!

Објављен зборник радова са Међународног научног скупа „Православни свет и Први светски рат“

Ђакон mr Ивица Чаировић

Зборник *Православни свет и Први светски рат* подељен је у шест тематских целина, уз додатак регистра имена и прилога. Зборник доноси тридесет осам студија.

Годину дана после веома успешне реализације Међународног научног скупа „Православни свет и Први светски рат“ Православни богословски факултет Универзитета у Београду на челу са деканомprotoјерејем-ставрофором др Предрагом Пузовићем и Институт за теолошка истраживања предвођен protoјерејем-ставрофором др Радомиром Поповићем публиковали су саопштења изложена на поменутом научном сабрању, уз велики труд уредника др Владислава Пузовића. Припрему и рад скупа благословио је и подржао Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј. Управа за сарадњу са Црквама и верским заједницама Републике Србије материјално је помогла одржавање научног скупа и објављивање зборника.

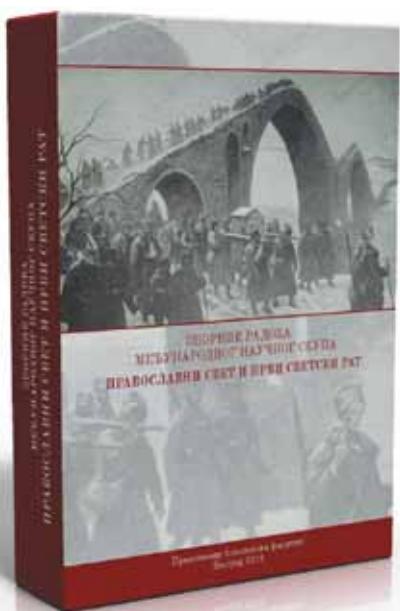
Зборник *Православни свет и Први светски рат* подељен је у шест тематских целина, уз додатак регистра имена и прилога, који је подсећање да је научни скуп пратила изложба фотографија Војног музеја „Србија у Првом светском рату“. Зборник доноси тридесет осам студија, а окосницу зборника чине две групе радова. Прву групу представљају радови историографског карактера. У овој групи доминирају радови који се баве местом Цркве у Великом рату. Другу групу чине радови богословског карактера и третирају различите историјске феномене са теолошког становишта.

Прво поглавље доноси свеобухватне анализе, историографског и богословско-философског карактера, везане за жртву коју је поднео српски народ у Првом светском рату, које доносе **Душан Т. Батаковић** („Србија у Првом светском рату: изазови, страдања, исходи“) и **Богољуб Шијаковић** („Велики рат, Видовданска етика, Памћење: О историји идеја и Спомену Жртве“). У другом поглављу („Српска Православна Црква у Првом светском рату“) кроз радове **Драгољуба Живојиновића** („Српска Православна Црква у избеглиштву 1916–1918“), **Митрополита Порфирија (Перића)** и **Драгана Карана** („Пастирско присуство Цркве у српском народу током Првог светског рата“), **Предрага Пузовића** („Страдање свештеника Српске Православне Цркве у Босни и Херцеговини током Првог светског рата“), **Александра Раковића** („Сведочења о рушењу Саборне цркве Светих апостола Петра и Павла у Шапцу и страдању у њој заточеног српског народа (1914“), **Зорана Ранковића** („Свештенослужење Саве Петковића у годинама Првог светског рата“), **Радована Пилиповића** („О архивском наслеђу Српске Православне Цркве из времена Првог светског рата (1914–1918) – фондови и збирке Архива Српске Православне Цркве у Београду“), **Горана Латиновића** („Историографија о Српској Православној Цркви у Босни и Херцеговини за вријеме Првог свјетског рата“)

(1914–1918“) и **Драгана Ашковића** („Богомљачки покрет и његова улога у време стварања Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца“) представљено је мултидисциплинарно гледиште на место и улогу Српске Православне Цркве у Великом рату.

У трећем поглављу („Православни свет у Првом светском рату“) расправљена су нека питања везана за место других Православних Цркава, нарочито Руске, у поменутом сукобу, те зато у зборнику на ове теме пишу: **Михаил Витальевич Шкаровский** („Военное духовенство русского Балканского корпуса и русское монашество Афона в годы Первой мировой войны“), **Владимир Викторович Бурега** („Православное движение в Закарпатской Украине в контексте международных отношений в канун Первой мировой войны“) и **Василий Иринархович Ульяновский** („Военный юбилей‘ Киевской духовной академии и научные проекты Феодора Титова“), а својеврсна синтеза статуса Православних Цркава између Русије, Аустроугарске и Турске у овом контексту послужила је као уводно слово **Далибора Петровића** у овом – трећем – делу зборника („Православље у тројугу Русија, Аустро-Угарска и Турска у свјетлу догађаја око Првог свјетског рата“).

Четврто поглавље „Српске духовне везе са савезницима“ доноси радове у којима су сагледане српске духовне везе са савезници-

Зборник радова Међународног научног скупа „Православни свет и Први светски рат“

[Београд,
5–6. децембар 2014. године]
приредио Владислав Пузовић

Београд : Православни богословски факултет Универзитета у Београду, 2015

752 стр. : фотогр. ; 24 см
ISBN 978-86-7405-164-1

in WW1 with special reference to P. T. Forsyth's *The Justification of God* (1916)”, Свilen Тутеков говори на тему „Проблем национализма и етос рата (Трагања у бугарској теолошкој мисли)”, да би Епископ Давид (Перовић) истукствено говорио на тему „Ерминевтика апокалиптичке слике Косова и Метохије на прелазу из XX у XXI век“. Александар Ђаковац доноси богословску анализу у облику теме „Антрополошке и теолошке основе хришћанског односа према рату и насиљу“. Предраг Петровић студиозно даје докматски осврт у раду „Рат и есхатологија (Светски ратови у XX веку и преиспитивања односа Бога и света у западној мисли)“. Дражен Н. Перећ даје и антрополошки аспект једног свевременог проблема у теми „Сведочење и одговорност човека хришћанина у рату“. Родољуб Кујбат пружа библијски осврт на рат у теми „Стари Савез – рат у самодбрани“, на који се надовезује и студија Илије Томића – „Јудејски народ у периоду антике и сличности са положајем српског народа у време Великог рата“. Србољуб Убипариповић даје закључак овог поглавља врло занимљивом обрадом теме „Однос Православне Цркве према упокојенима кроз историју и савремени богослужбени изазови“. Радови су у зборнику објављени онако како су излагани на скупу, односно на три радна језика: српском, руском и енглеском.

Имајући на уму далекосежне последице које је Први светски рат оставио на целокупан православни свет, а посебно на Српску Православну Цркву, српски народ и државу, који су у рату претрпели огромна страдања, а у светlostи чињенице да се 2014. године навршило стотину година од почетка поменутог сукоба, овај научни скуп и – на крају – зборник који је пред нама показују и спремност професора и сарадника са Православног богословског факултета да и у овом савременом тренутку, који је врло комплексан, сведоче и исповедају Бога – Творца и Спаситеља света.

ма, првенствено са Русијом и Британијом, у контексту Првог светског рата. **Мира Радојевић** доноси врло занимљиве наводе на тему „Страна мемоаристика о Србији у Великом рату (1914–1918)“, затим **Виктор Иванович Косик** пише „Сербская Православная Церковь и прием русского духовенства после 1917 года“, да би **Владислав Пузовић** својом студијом („Последице Првог светског рата на српско-руске црквене односе“) дао својеврсни печат овом одељку зборника. **Драгомир Бонцић** даје допринос овој збирци пишући на тему „Избеглице из Русије професори Православног богословског факултета у Београду после Првог светског рата“, а **Богдан Косановић** својим рефератом на тему „Мотиви Православља у руској књижевности Првог светског рата на српске и црногорске теме“. Посебан допринос мултидисциплинарном осврту на тему дали су **Марк Чепмен** („The Church of England, Serbia and the Serbian Orthodox Church in the First World War“) и **Милош Ковић** („Британско јавно мњење о Николају Велимировићу (1915–1919)“), да би **Александар Растовић** и **Стефан Стаменковић** закључили ово поглавље студијом „Енглеске болнице у Србији 1914–1918“.

У шестом поглављу „Голгота Првог светског рата у богословској перспективи“ пружени су богословски осврти на суштинска питања људског битисања, која су покренута ратним страхотама и страдањима у поменутом сукобу. **Timothy Bradshaw** анализира британске богословске аспекте у Великом рату („British Theology

– Пре 100 година –

Др Милан Пецић у Ваљеву 1915. године

гр Софија Божић

Др Милан Пецић (Алексинац, 1865 – Београд, 1959), бечки ћак и војни лекар у разним градовима Србије, аутор бројних стручних и научних радова, као и популарне *Хиџијене за народ*, забележио је у својој аутобиографији, између остalog, занимљива сведочанства о Великом рату. Задржаћемо се на његовим искуствима из Ваљева, од почетка борбених дејстава највећег болничког центра у западној Србији, места великих српских страдања.

Др Пецић је у Ваљево стигао фебруара 1915., пошто је постављен за референта санитета Дринске дивизијске команде. У Ваљеву се нашао у сред епидемије пегавог тифуса, која је за неколико месеци однела на хиљаде живота, и ту је остао све до краја јесени 1915. и повлачења војске и народа преко Албаније. Пецић је у Ваљеву затекао веома тешко стање и пред њим је био задатак да уреди болнице и заустави епидемију. О страшним данима које је провео у том граду он нам није оставио неке битно нове, непознате информације, углавном кратко и сажето описујући оно што већ знамо из других извора: изузетно лоше услове за лечење у болницама, драматичну ситуацију у целом Ваљеву, високу смртност оболелих, натчовечанске напоре лекара да спасу што више живота, наводећи при томе и неке своје доживљаје, искуства и активности. Примера ради, Пецићева заслуга је превожење преминулих у затвореним колима уместо, како је било пре његовог доласка, у отвореним, што је изазивало прави ужас код

грађана којима се чинило да је само питање тренутка када ће смрт доћи и по њих. Занимљиво је и Пецићево запажање о аустроугарским заробљеницима. Према његовом виђењу они се, за разлику од српских војника, нису понашали у складу с приликама. Уместо да воде рачуна о себи „њима је потребан собар да им почисти собу, потребан кувар да им скува ручак, праља да им опере, берберин да их обрије и ошиша, а то није било могуће и морали су пропадати“.

Нешто више пажње др М. Пецић посветио је медицинској помоћи која је пристизала из савезничких земаља у Ваљево. Према његовом сведочењу, помоћ је стигла пет пута. Најпре се појавило неколико француских лекара, задржавши се свега десетак дана. Пецић није био задовољан њиховим радом, не налазећи да је допринео побољшању здравствених прилика у граду. Велики утисак на њега је, међутим, оставил др Лудвик Хиршфелд, хуманиста и ентузијаста, захваљујући коме су постигнути значајни резултати у борби

против пегавог тифуса. Најбољи показатељ Хиршфелдовог успеха био је, према Пецићевом мишљењу, то што је заустављено ширење инфекције међу лекарима и болничарима који су се до тада разболевали и умирали исто као и њихови пациенти.

После др Хиршфелда, у Ваљево су дошли две Енглескиње – Пецић је са жаљењем констатовао да је заборавио њихова имена – али је запамтио да су се оне повукле заједно са српском војском и да се једна од њих потом борила на Солунском фронту и чак постала пешадијски поручник. Лако је разумети да је Пецић имао на уму Флору Сенду и Емили Симонду, које су и саме, убрзо по доласку, прележале пегави тифус. Војник са Солунског фронта и српски официр била је Флора Сенду, једина Британка и једина жена из Западне Европе која се борила у саставу једне редовне војске у Првом светском рату, као што су и друге жене из савезничких земаља у то време само у Србији могле без икакве полне дискриминације да обављају дужности

Зграда старе болнице у Ваљеву (извор: www.novosti.rs)

сразмерне њиховим способностима, нпр. жене хирурзи да оперишу, а жене возачи да возе. Флора Сендс и Емили Симондс су у Ваљево донеле разне по-трепштине, највише одећу, коју су, према Пецићевом сећању, по свом нахођењу делиле грађанима, док болнице, како он тврди, нису имале велику корист од њихове помоћи.

Готово у исто време у Ваљево је стигла и Мејбел Грујић, супруга начелника Министарства иностраних послова Краљевине Србије Славка Грујића, Американка, према чијем је хуманистарном раду Пецић био веома критичан. Она је донела велику помоћ, али Пецић није био задовољан начином на који је вршила дистрибуцију прикупљених ствари. Наш лекар стекао је прилично лоше мишљење о Мејбел Грујић, прогласивши је за самовољну и сујетну. Да би илустровао њен карактер он је навео каквим су се све лукавствима морали служити надлежни како би се болнице снабдеље неопходним материјалом из њених залиха. Управници су јој,

наиме, молећи је за помоћ, зауврат обећавали да ће једна соба у болници носити њено име и она им је тек тада излазила у сусрет. Али најгоре од свега што је урадила супруга Славка Грујића, по Пецићевом мишљењу, било је то што га, пред повлачење, није послушала и није разделила ствари у Ваљеву или их спаковала и послала у позадину, већ их је ставила на воз где су вероватно биле опљачкане.

Др Милан Пецић у својој аутобиографији помиње и једну енглеску лекарску мисију која је дошла у Ваљево априла 1915, која је била веома добро опремљена и која је пружила велику помоћ болесним и рањенима. Иако Пецић није навео прецизније податке, можемо претпоставити да се ради о польској болници шкотских жена др Алис Хачинсон.

За време боравка у Ваљеву, др М. Пецић био је у прилици да се сусрећне са британским дипломатом и комесаром британских мисија у Србији сер Ралфом Пецетом, који је обиласио болнице и проверавао њихово функционирање.

нисање, и његовом супругом леди Лејлом Пецет, добровољном болничарком за време Великог рата и великим српском добротворком. Ралф Пецет је био веома задовољан радом др Пецића, задуженог за надзор над болницама, а српски лекар је о енглеском дипломати стекао врло повољно мишљење, као о љубазном и приступачном човеку.

У Ваљеву је Милан Пецић упознао и Митрополита Димитрија, пратећи га приликом обиласка пацијената. Будући Патријарх уједињене Српске Православне Цркве покушавао је топлим и утешним речима да охрабри болесне и рањене, а Пецић је, посматрајући њихове реакције, дошао до закључка да је духовни поглавар оставио снажан утисак на пострадале људе.

Др М. Пецић је напустио Ваљево тек када је почело одступање преко Албаније. Крај рата и повратак у Србију за њега је значио завршетак каријере, али ратни доживљаји оставили су дубок траг у Пецићевом животу, неизбрисиво му се урезавши у памћење.

Превентивна евиденција новорођенчади : матична биометрија

–Трговина новорођеном децом (3. део) –

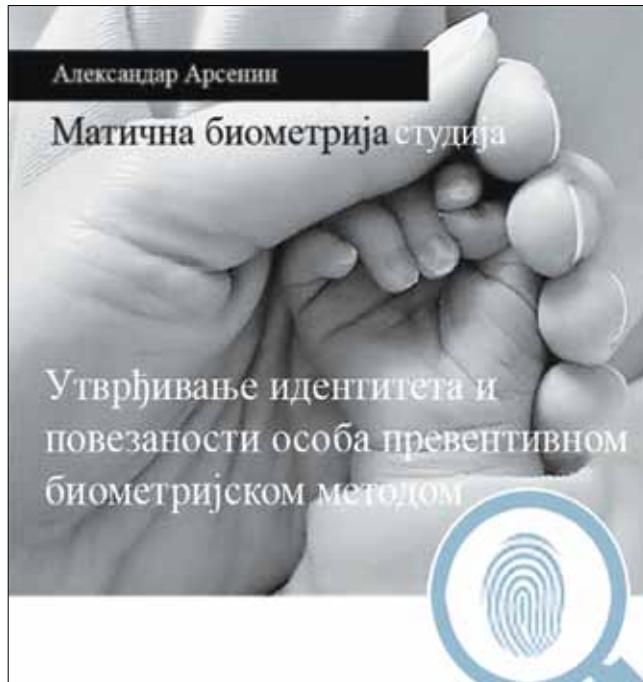
Дигитални мост мајка–дете

Александар Арсенин

У ситуацији када се биометријски концепт разматра првенствено као превентивна метода која треба да умањи могућности крађе новорођенчади или намере насиљног (ван природног) отуђења детета од његове биолошке мајке, говоримо о изузетно напредној методи са огромним потенцијалом на пољу безбедности.

Непогрешива потврда стварног идентитета особе је одувек била проблем, а у савремено доба решена је увођењем још једног атрибута „нечег што јесмо“. Биометрија се намеће као могуће решење за обезбеђење чврсте везе између аутентификатора и система за аутентификацију. Данас најчешће коришћене особине су отисак прста, геометрија шаке и лица и изглед шаренице ока. Ове особине су јединствене за сваку особу, а додатно ефикасан систем потврде идентитета може омогућити „упаривање“ две или више особа и направити „информатички мост“ између њих.

Са друге стране, поседовање изворних биометријских података од стране државних органа, медицинских и других установа, чак и без конкретног нарушавања безбедности база података, поседује потенцијал за њихову злоупотребу. Профилисање ових података у потенцијалу представља несагледив ризик за појединца.

Досадашњи системи биометријског очитавања и складиштења података у самој својој структури (хардверској и софтверској), представљају „уско грло“ у системима заштите тј. превенције злоупотребе и као такви, морају бити модификовани према стандардима који превенирају повреду приватности или надограђен и усклађен биометријски систем евиденција може ефикасно послужити у криминалистичкој форензици,

нарочито на пољима утврђивања идентитета или повезаности двеју или више особа и то без инвазивних и лабораторијских метода. Битно је, одмах на почетку, са више аспеката размотрити утицај поменутих евиденција на друштво и породицу како би се избегле „замке“ савременог информационог друштва.

Поред конкретних протокола који дефинишу узимање и складиштење биометријских података мајке и детета, технички је ефикасан систем даљинског очитавања биометријског „пара“ – путем отиска прста, преко стандардних уређаја за идентификацију (банкомати, биометријска документа и други умрежени уређаји). Такав принцип би криминалистичкој форензици у самом истражном поступку омогућио идентификацију и лоцирање потенцијалне особе за којом се трага. Кључ за алармирање јесте биометријска матрица депонована у систему евиденције са једне и физички

отисак прста са друге стране који одговара депонованој матрици. Како службе МУП-а, одељења за крвне деликте имају много отворених случајева нестале – украдене деце у породилиштима у периоду од 1970. до 2015. године и готово непремостиву препреку приликом проналажења потенцијалних особа, можемо сагледати потенцијал концепта за евиденцију мајке и детета првенствено у превентивном смислу, а затим и у истражним процесима.

Наравно, овим је отворен низ правних питања која регулишу функционалност електронске евиденције, а затим и системе аутоматског поређења очитаних података са евиденцијом „матрице–кључева“.

У ситуацији када се концепт разматра као превентивна метода, протокол може бити примењен само делимично, као локална евиденција са одређеним трајањем или стална евиденција са или без могућности укључења у истражне поступке полиције и других истражних органа (стална евиденција излази из оквира превенције и задире у проблем заштите идентитета и приватности или постоји техничко решење за ову врсту приступа). Како нема разлога да верујемо да ће „стална евиденција“ остати недодирљива од стране претендената на свеобухватни надзор, предлог је да се креирају локалне и привремене евиденције и да се те особине уграде у изворни дизајн уређаја и алгоритама па и у саму правну структуру концепта. Основни проблем видим у недостатку закона о приватности и опходењу досадашњих власти према предлозима закона као према „старим крпама“. Са друге стране, имамо искуство „високоразвијених“ демократских система – држава који су кршили сва правила заштите приватности и то најбруталнијим системима анализа и скоро потпуно отворено се бавили тиме.

У сваком случају, употреба биометрије у овом случају не

Центар за проучавање и употребу савремених технологија Архијериској је београдско-карловачке се бавио спорним штетама у вези са употребом биометријских података и као прилог овом тексту наводимо речи презвитера др Оливера Суботића, управника Центра и члана радија за примену концепта „матичне биометрије“:

„Начелно, принцип употребе биометријске идентификације грађана на нивоу било ког институционалног подсистема (пословног, рецимо) не представља проблем уколико је таква примена прецизно регулисана законом и уколико су запослени или остали релевантни субјекти који су укључени у процес претходно: 1) детаљно обавештени о типу и количини информација коју ће односна организација од њих захтевати; 2) детаљно обавештени о начину на који ће се то чинити; 3) ако нису под принудом условљени да дају биометријске податке ван експлицитног пристанка, што треба правно регулисати; 4) уколико нису дискриминисани.

Постоје и баријере које се могу свести под проблем приговора савести. У земљама са већинским хришћанским становништвом, биометријски системи идентификације изазивају подозрење одређеног броја верника због конотација са тоталитарним режимом описаним у Јовановом Откровењу, с обзиром да та врста идентификације донекле може бити окарактерисана као својеврсна технолошка претеча једне од полуга супрототалитарног режима у будућности о коме говори наведена књига Светог писма Новог Завета.

На крају, као свештеник, осећам потребу да одговорим верницима који ми на готово сваком предавању постављају питање колико друштво под надзором и његови феномени имају везе са свим оним што је изнето у Јовановом Откровењу. Мишљења сам да о смислу и значењу те књиге могу да говоре искључиво људи којима је дата благодат Духа Светог да откључују њене тајне, а највећи број нас не спада у тај круг. Због тога сматрам да не треба да извлачимо површне закључке у било ком смислу нити да о тој теми острашћено расправљамо као што се најчешће чини јер то може довести до великих застрањења. Црква ће, као што је то у својој историји одувек чинила, имати свој одговор у право време. Што се хришћана тиче, они треба да буду друштвено одговорни и боре се за дигнитет и слободу сваке личности у друштву без размишљања о томе колико све око нас има везе са „последњим временима“. Но то је само један вид борбе – уверен сам да најбољи отпор свему што је антихришћанско даје тежња ка светости сопственог живота и пуном уважавању личности која је поред нас, независно од њене верске, расне и било које друге припадности. У цивилизацији која је људскост заменила бројем више од свега нам је потребан човечији лик, и то пре свега онакав какав видимо код Светитеља. С тим у вези, завршио бих мишљу чувеног старца Порфирија Кавсокаливита: 'Нека нас не муче последња времена, нити антихрист и његови знаци. Јер, треба да знate, ако у себи имамо Христа, ни у чему не може нам нашкодити антихрист, ни најмање'. Слава Господу за све.“

Из књиге: *Биометријски системи идентификације и информационо контролисано друштво*

нарушава интегритет ни мајке ни детета и погодна је за безбедносну процедуру, али је битно да њена употреба остане

на поменутом нивоу и са поменутим системима деградације у непрепознатљиве матрице података.

Православно удружење просветних радника
„Гаврил Стефановић Венцловић“

Верујем да ћу видети добра Господња у Земљи живих

Приредио А. Арсенин

Наркомани – (и они су) људи посматрани као маргина савременог друштва, одбачени, а вапе за помоћи. Болести зависности хватају у загрљај не гледајући на године.

Хемијски овисници постају и деца од 10 година. Нека друга деца су деца наркомана, живе у породици, а остављена сама. Родитељи се брину о наредној дози, а прибор за школу нема ко да им купи. То је жалосна и реална стварност коју просветни радник виђа у својим одељењима.

Животу на који се посматра као на обавезу „да се преживи“, болести зависности су на врхунцу било да су у питању хемијски надражaji или нехемијски „омамљивачи“ – медији, разврат, порнографија, кладионице... Просветни радник се данас налази у раскораку између личних моралних ставова, закона – прописа и односа са ученицима и њиховим родитељима. Свака нит вуче на своју страну и све више, јаче и нетolerантније. Како се радник у просвети може носити са проблемима адолосцената, дрогама које конзумирају, како да реагује када примети проблем код ученика или је ученик дете наркомана? Постоје реалне моралне дилеме јер законита реакција може довести до разарања породице и још већег проблема, да ли заузети став „то се мене не тиче“, или се борити за живот детета колико год пре-прека и личних проблема имали?

На интернет страницама Удружења (www.pravoslavninastavnik.rs), можете пронаћи обиље текстова на тему „Дрога нема последњу реч“, а поред других, о теми говори Оливера Копривица – магистар теолошких наука и члан УО удружења, отац Бранко Ђурчин – заједница Земља живих и Александар Турукало – професор филозофије.

**Последице греха
погађају целог человека**

Оливера Копривица

Кроз сагледавање болести зависности може се показати на јасан начин шта је грех по хришћанском схватању и како он делује на человека. Суштина греха је егзистенцијална. Грех поробљава человека и у њему уништава живот, и то не само вечни, већ и материјални, биолошки. Грех није оно

што најчешће мислимо: суштина греха није етичка, тј. не иссрпуљује се у нарушувању разноврсних етичких норми које су измишљене из непознатих разлога, у непознато време и од стране непознатих људи. Грех је промашај човековог бића садржан у удаљавању од здравог, природног постојања

и у одвајању човека од Бога, другог човека и себе самог. Последице греха погађају целог човека, и његово тело и душу и дух. Али, грех прелази границе индивидуалног живота и оптерећује злом и животе других, живот целог човечанства и читавог света.

Болести зависности израз су употребе човекове слободе на негативан начин. Израз су приказивања човекове воље обмана и самоуништењу. Ко се сурвава у овакав пакао? Несрећни људи, жедни утехе и љубави, хедонисти, препаметни, глупи, обманути, неодрасли жељни прихватања, нека деца из комшилука, жедни слободе, жедни опроштаја и Бога...?

Сигурно је да је спасење у Цркви, у заједници са Богом и светима, у постојању у коме се, кроз слободну и љубећу отвореност за другог, превазилази живљење у ограничењима природе и вакрсава.

Оно што је код болести зависности јасно видљиво јесте да грех обузме човека до непрепознавања и да човек више не живи, већ у њему живи грех. Тада човек више нема своју вољу, не може више да контролише своје тело и живи у власти промене хемијског састава крви различитим отровима. А човек без слободе више није човек, човек без других људи више није човек. Човек без благодати Неба није човек.

Сигурно је да је спасење у Цркви, у заједници са Богом и светима, у постојању у коме се, кроз слободну и љубећу отвореност за другог, превазилази живљење у ограничењима природе и вакрсава. И задатак је свих чланова Цркве да, кроз аутентичност свога постојања, омогуће други-

ма – свим ближњима, а нарочито онима који се из пакла зависности враћају у Цркву и друштво, да спасење препознају у Цркви и укључе се у њен живот; да помогну другима да сагледају да постоји сусрет са Вечним и Благим, да препознају да је спасење догађај заједнице и да је једини избор за живот – да се у тој заједници буде и остане.

Припадност их чини одговорним

Ошац Бранко Ђурчин

Основни проблем сваког наркомана је осећај усамљености и недостатка љубави, без обзира на то да ли је то његов субјективни доживљај или је објективно заиста тако. Могуће је да му је у амбијенту у коме је живео указано довољно љубави, али да он није успео да је препозна и прими због тога што је имао дубљи, суштински духовни поремећај у односу на живот.

Кад неко постане наркоман, то је видљиви знак да нема само психолошки, него и дубоки духовни проблем. Ако се појави некакав конкретан проблем у човековом животу који он сам не може да разреши, јер нема духовне снаге да се суочи са тим проблемом, а будући да нема помоћ другог човека, онда то постаје повод за

бекство у наркоманију или неку другу духовну девијацију, где се очекује да ће „тамо“ пронаћи утешу и смисао који се, нажалост, ту никада не проналази.

Основни проблем сваког наркомана је осећај усамљености и недостатка љубави, без обзира на то да ли је то његов субјективни доживљај или је објективно заиста тако. Могуће је да му је у амбијенту у коме је живео указано довољно љубави, али да он није успео да је препозна и прими због тога што је имао дубљи, суштински духовни поремећај у односу на живот.

Разни су разлози за такво стање, али је основни проблем у породици.

Не можемо рећи да су само родитељи одговорни за такво расположење своје деце. Ипак, често родитељи, оптерећени собом и својим бригама, покушавају да компензују своју љубав материјалним вредностима и неким другим стварима, а не личним присуством и истинским саосећањем, бригом и учешћем у мукама и невољама свога детета, те тако доприносе његовом осећају усамљености, које онда ту љубав покушава да надомести сурогатима љубави. Проблем љубави то је оно што је најважније и у тој тајни лежи одговор и разрешење питања наркоманије.

Заједница је организам љубави у којем се љубав показује као смисао живота али и као одговорност за властито постојање.

Љубав није само лепа реч и сентиментално расположење, она је темељ живота и зато се свакодневно подвигом мора остваривати.

Човек постаје
усамљени роб

Александар Турукало

Ново време је донело и нову употребу дрога. Данас много младих посеже за овим лажним еликсиром среће из непристања на живот који их окружује, али има и многих који имају другачије мотиве. Крај 20. и почетак 21. века је почетак потпуне примене прагматизма у животу. Идентитетчовека се мери његовим успехом на професионалном плану и поседовањем материјалних добара. Више него икад пре од човека се захтева рад и одговорност. Човек постаје усамљени роб сопствених амбиција које га чине робом новца, робом стицања, и на крају робом (производом) која, попут других роба има своју употребну и тржишну вредност. У том смислу човек човеку постаје конкуренција, као што је један производ другом. Из ове ситуације произлази и све више раширена употреба наркотика у данашње време. Дрога више није забава или бег од стварности, већ могућност да се буде више продуктиван, да се мање спава, да се брже мисли. Ова потреба условљава и појаву нових синтетичких дрога које представљају стимулансе помоћу којих човек може да постигне највишу могућу продуктивност и тела и ума. Ипак, није проблем само у дрогама. Читава стварност коју је човек створио пред-

ставља облик зависности. Човек је роба и конзумент.

ности. Нешто што ће га повући из самозaborава. Човек је у данашњем свету више него икада раније заборавио шта је. Одбацио је чак и идеју да људски живот треба да има неки дубљи смисао и циљ. Ако га лечимо на тај начин, можда ћемо га и исцелити. А тај пут га непогрешиво води ка Богу, ка схватању и себе и других као богољиких бића. Води га ка другачијем циљу и рада и стварања и живота уопште, ка другачијем односу и према себи, и свету и другима. И зато, такви облици „лечења“ и имају највише успеха иако се у

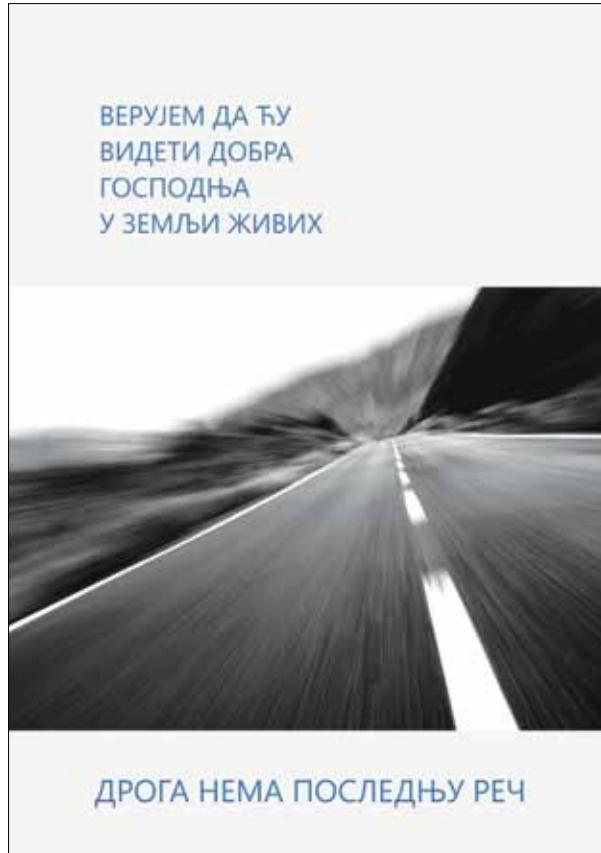
њима не примењује ни модерна технологија ни медикаменти, а циљ им је једноставан мада не лако достижен – открити Бога у себи, другима и свету.

Човек данашњице је у шизофеној ситуацији да је постао и роба и конзумент. И један и други захтев који је ставио сам пред себе у „демократском“ капиталистичком друштву потрошачке културе угрожавају и његову психу и душу и тело. С друге стране, ако човек одбија овако да живи, ако има другачије приоритете, друштво га посматра као чудака, као неамбициозног, као некога ко се не уклапа. И од чега онда лечити човека и како?

Човек је у данашњем свету више него икада раније заборавио шта је. Одбацио је чак и идеју да људски живот треба да има неки дубљи смисао и циљ.

Оно што заиста може да исцели човека је другачији систем вред-

православно удружење просветних радника за циљ има афирмацију општељудских вредности. Залаже се за већу и одговорнију бригу о деци и младима, едукацију просветних радника и њихово упознавање са православним Предањем, за унапређење укупног друштвеног живота и социјалне правде, као и за повезивање са просветним радницима из других сличних удружења. Основано је по благослову Епископа бачког Господина др Иринеја. Просветни радници који деле наше мишљење и желе практики активности, позвани су да се пријуже удружењу, а приступници могу попунити на интернет страницама удружења www.pravoslavninastavnik.rs.

Српске рукописне књиге у Чешкој

Дана 17. новембра, у Скупштини града Београда, читалачка публика је присуствовала представљању једне несвакидашње и по много чemu важне и јединствене књиге. Аутори текстова у књизи *Српске рукописне књиге у Чешкој* су: др Ирена Шпадијер, професор Филолошког факултета у Београду, мр Владан Тријић, виши археограф Одељења за археографију Народне библиотеке Србије, Зоран Ракић, професор Филозофског факултета у Београду, и Зоран Ранковић, професор Православног богословског факултета у Београду. Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј благословио је скуп, а о књизи су говорили: мр Зоран Недељковић, управник Библиотеке Српске Патријаршије и председник научне комисије и уредник књиге, др Бранислав Тодић, професор Филозофског факултета у Београду, др Јасмина Грковић Мејцор, професор Филозофског факултета у Новом Саду и члан САНУ, др Ирена Шпадијер, професор Филолошког факултета у Београду, и Петар Арбутина, директор из Сектора за издавање књига Службеног гласника.

Управа Библиотеке Српске Патријаршије је 2008. покренула научноистраживачки подухват „Истраживање прикупљање српских рукописа у иностраним збиркама“, који се обавља уз благослов Његове Светости Патријарха српског Иринеја и Светог Архијерејског Синода. У ту сврху оформљена је научна комисија, коју чине: мр Зоран Недељковић, управник Библиотеке Српске Патријаршије и председник комисије, др Војислав Тодић, др Зоран Ранковић, др Ирена Шпадијер, мр Владан Тријић. Крајњи циљ овог пројекта јесте израда публикација које ће чинити комплетан научни опис свих српских рукописа, за сваку државу у којој се они налазе. То ће представљати сведочанство о културним достигнућима и развоју писане речи нашег народа.

Управник Библиотеке саопштио је да су комплетно обрађене до сада познате српске рукописне збир-

ке и у Словачкој и Мађарској, а такође, и део српске рукописне заоставштине у Аустрији.

Ширим археографским описом проучено је свих 46 рукописних књига које се налазе у Чешкој, заправо у збиркама Народног музеја (41 рукопис) и Народне библиотеке у Прагу (4), као и приватној колекцији (1). Основу дела рукописне збирке Народног музеја чине оне књиге које је Павел Јозеф Шафарик (1795–1861) сакупио док је био професор и директор Српске православне велике гимназије у Новом Саду (1819–1833). Само две српске рукописне књиге из збирке Народног музеја не потичу из Шафарикове заоставштине, и то *Праксайостол* из XV века, и до сада науци непознат *Зборник* из XVI века. Тежиште ове збирке чине књижевни (преписи Доментијанових дела) и историографски (хроника Георгија Амартола, хронографи, летописи и родослови) као и апокрифи. Оно што су говорници посебно истакли, и оно што осликова значај ове збирке јесте да се у њој налази *Цароставник манастира Студенице*, конволут из два дела, из XVI и XVII века у којем је једини сачувани препис ктиторског *Житија Светоја Симеона од Светоја Саве и његовог Студеничкој штитика*. *Житије Светоја Симеона од Светоја Саве* прво је познато дело изворне српске књижевности, зато је овај његов препис, иако млађи више од 4 века од настанка списка, од непроценљиве вредности за српску културу. Такође, у Шафариковој збирци се налази и један од само три сачувана преписа Доментијановог *Житија Светоја Саве*, и два преписа Доментијановог *Житија Светој Симеона*.

Као закључак истичемо речи професорке Шпадијер, која је завршавајући приказ парапразирала речи Нићифора Дучића: „Све дотле, док се не проучи комплетно српско рукописно наслеђе, док се не обради сваки српски рукопис, све дотле ни један научник и књижевник српски није ослобођен те бремените дужности.“

Михаил Ц. Костић

У Архиепископији београдско-карловачкој

Мултикултурализам: идеал и стварност

Прва заједничка трибина Одељења за дијалог у култури АЕМ и Светосавске омладинске заједнице Архиепископије београдско-карловачке одржана је 30. новембра 2015. године у Римској дворани Библиотеке града Београда. Трибина је носила назив „Мултикултурализам: идеал и стварност“. Учесници трибине су били: презвитер др Александар Ђаковац (Православни богословски факултет), мр Зоран Ђирјаковић (Факултет за медије и комуникације) и вероучитељ Предраг Ђукнић, дипл. теолог и дипл. политиколог.

Говорећи о мултикултурализму, о. Александар Ђаковац појам културе повезује са појмом етоса који конституише заједницу. Етос је обичај и он конституише заједницу (етнос), али конституише у исто време и нас, нашу посебност и нашу другост. Да бисмо могли имати комуникацију са Другим, да би Други за нас могао да постоји, да бисмо имали сопствени идентитет, потребно је да припадамо једном заједничком етосу. За обичај (етос) не мора постојати рационално утемељење, јер је то наш начин комуникације. Етос је на тај начин живот. Окамењени етос умртвљује живот, док насиљна и нагла промена етоса доводи до слома друштва која може довести и до грађанског рата (пример Француске револуције). Разлог слома етничитета и етоса о. Александар види управо у утицају мултикултурализма из чега као последица произлази висок степен индивидуализма, усамљености и отуђења.

Мр Зоран Ђирјаковић је негирао могућност постојања грађанске државе заступајући став да су све државе националне. Мултикултурализам је везан за чињеницу да на истом простору живе људи који у неком суживоту могу да буду толерантни и имају разумевања и поштовања за различитости једни других.

Према Славоју Жижеку, када Запад говори о мултикултурализму, он прихвата Другог који је незнано другачији, али који се суштински не разликује, који је идентичан нама. Онај који се суштински разликује на Западу је неприхватљив.

Вероучитељ Предраг Ђукнић о питању будућности мултикултурализма не заузима оптимистичан став. Изражава сумњу да се у будућности може развијати појам мултикултурализма, бар не на онај начин како је првобитно био замишљен, јер је у међувремену дошло до заоштравања међународних различитости и да ће време показати до каквог ће исхода довести тренутна ситуација у свету.

Након наведених излагања уследила је дискусија која се кретала у правцу дубљег разумевања појмова културе, историје и могућих сценарија везаних за будућност мултикултурализма.

Дарко Стефановић

У Републици Српској

Нови чланови Академије наука и умјетности Републике Српске

На Изборној скупштини Академије наука и умјетности Републике Српске одржаној 4. децембра 2015. године извршен је избор нових чланова Академије, и то: редовних чланова изван радног састава, дописних чланова у радном саставу, дописних чланова изван радног састава и иностраних чланова.

Избор чланова Академије, према Статуту Академије, врши се сваке треће године. Комплетна процедура избора одвијала се према Конкурсу и Критеријумима за избор нових чланова.

Након закључивања конкурса утврђено је да је пријављено 47 кандидата за све категорије. Од укупног броја пријављених, 40 кандидата је добило позитивне реферате. У даљој процедури на одељењима, након тајног гласања, 13 кандидата у радном и изван радног састава, те 10 иностраних предложено је Скупштини на коначно одлучивање.

Након обављеног тајног гласања на Скупштини, изабрани су:

I. За редовног члана изван радног састава:

1. Дописни члан Никола Б. Поповић, историчар

II. За дописне чланове у радном саставу:

1. Проф. др Рајко Томаш, економист
2. Проф. др Есад Јақуповић, математичар
3. Проф. др Зоран Митровић, математичар
4. Проф. др Душко Вулић, кардиолог
5. Проф. др Славица Јандрић, физијатар

III. За дописне чланове изван радног састава:

1. Проф. др Душан Берић, историчар
2. Радослав Братић, књижевник
3. Мирослав Тохоль, књижевник

Академија наука и умјетности Републике Српске основана је 1996. године као највиша научна, уметничка, радна и репрезентативна установа у Републици Српској са задатком да развија и подстиче науку и унапређује уметничку делатност. Те задатке и циљеве Академије остварују чланови Академије (редовни, дописни и инострани чланови) распоређени у четири одељења: Одељење друштвених наука, Одељење за књижевност и уметност, Одељење природно-математичких и техничких наука и Одељење медицинских наука.

Академија има већи број одбора, центара и института као радних тела у којима је ангажовано око 150 научних радника, универзитетских професора, истраживача и других стручњака.

Академик др Предраг Пузовић (рођен 6. маја 1950. у Пријепољу, Србија), 4. децембра 2015. г. изабран за иностраног члана Академије наука и умјетности Републике Српске, редовни је професор на Катедри за историју Српске Православне Цркве и декан Православног богословског факултета Универзитета у Београду.

IV. За иностране чланове изабрани су:

1. Проф. др Ненад Вуњак, економист
2. Проф. др Радован Вукадиновић, правник
3. Академик Елена Гускова, историчар
4. Проф. др Предраг Пузовић, историчар
5. Др Славенка Терзић, историчар
6. Проф. др Дарко Танасковић, социолог
7. Радован Крагуљ, умјетник
8. Проф. др Гилберт Фајл, физичар
9. Проф. др Јанис Трипанагностопулос, физичар
10. Проф. др Драган Шкорић, генетичар биљака.

Извор: Академија наука и умјетности Републике Српске – www.anurs.org

Приредила М. П.

Етеријино ходочашће у Свету Земљу

Peregrinatio Aetheriae ad loca sancta

[Превод: Душица Стојковић]

Београд : Висока школа –
Академија Српске Православне
Цркве за уметности и конзервацију,
2015 (Нови Сад : Артпринт)

Свети оци у преводу
на српски језик ; књ. 4

131 стр ; 21 см

ISBN: 978-86-86805-80-5

У едицији „Свети оци у преводу на српски језик“ објављен је путописни дневник *Етеријино ходочашће у Свету Земљу*.

Ово је четврта књига у поменутој новоформираниј едицији, а у припреми су *Живој Константинов* од Јевсевија Кесаријског, посланице Светог Игњатија Богоносца, црквене историје од Сократа Схоластика и Теодорита Кирског. Монаштво као организовани начин живота и подвига монаха развио се интензивно у 4. веку на Истоку. О томе, поред осталог, сведоче и многи хришћански писци са Запада који су посећивали хришћански Исток: Свету Земљу, Египат, Синај, и на лицу места се упознавали са монасима пустињацима и њихово духовно-монашко искуство преносили на хришћански Запад.

Монахија Етерија (Егерија) је то учинила крајем 4. века, и оставила, поред осталог, драгоцене путописачке – поклоничке белешке које употребљавају нашу слику о развоју монаштва у то доба. У том погледу можемо је упоредити са њеним савременицима и земљацима са Запада, као што су били презвите Руфин из Аквилеје (данас Градо код Трста у северној Италији), Блажени Јероним, Преподобни Јован Касијан и многи други. Надамо се да ће ово дело најти на добар при-

јем код читалаца српског говорног подручја и шире.

Крајем 19. века објављен је (текст је откривен 1884. а први пут објављен 1887. године) занимљив поклонички путопис Етерије или Егерије настао крајем 4. века као плод поклоничког путовања са Запада на Исток, односно у Свету Земљу и њене хришћанске светиње. Ко је била жена Етерија у науци је разрешено захваљујући другим компаративним изворима и обавештењима. У сваком случају, она је била монахиња, да ли обична монахиња или настојательница (игуманија), није сасвим извесно. Пре ће бити да је била обична монахиња, с обзиром на дужину трајања путовања (око три године). По неким истраживачима била је ћерка високог државног чиновника који је у време цара Теодосија I Великог био *defensor civitatis* у Шпанији. Све време дугог путовања по Блиском истоку Етерија има пратњу, док на ризичним местима има и посебно обезбеђење, свуде је срдачно и радо примана и указивано јој је топло гостопримство и пажња. Све ово указује на то да она није била обична поклоница и путница. По неким мишљењима, била је чак у сродству са царем Теодосијем Великим.

Што се тиче времена када је ово путовање изведене, узима се да је оно почело 393. године. Треба само напоменути да последњих деценија 4. века многи угледни хришћански писци и богослови посећују Исток (Руфин Аквилејски, Блажени Јероним, Јован Касијан, да поменемо само неке). Дакле, она није била једини хришћански путник са Запада који у то време долази на дужи боравак и посету светињама Истока.

Етеријине путописачке белешке су непосредне, директне, писане су спонтано у маниру дневника – како се шта догађало, и како је путовање текло. Она строго прати библијску то-

Свети Оци у преводу на српски језик – књига 4

Етерија

Етеријино ходочашће у Свету земљу

Београд 2015

пографију Старог и Новог Завета, свако место које је посетила обавезно повезује са одговарајућим библијским догађајем. Путовање је пропраћено молитвом, служењем Свете Литургије и причешћем, обавезним читањем оног одељка из Светог Писма који је у вези са местом посете. Топографска идентификација библијских места је овде у првом плану и веома добро и тачно је спроведена.

Оно што, између осталог, привлачи пажњу истраживача јесу Етеријини описи богослужења која је видела у Светој Земљи о великом празницима чији годишњи спомен је управо везан за сама места где су се они и одиграли. На то је код нас већ указао прота Лазар Мирковић који је и први превео управо оне делове Етеријиног дела који се односе на богослужбену праксу.

Међутим, у науци су мање примећена Етеријина запажања о монаштву и манастирима које је имала прилике да посети и на лицу места види и упозна посећујући Египат, Синај, Свету Земљу, Месопотамију, Блиски исток уопште. Ако се има у виду да немамо много савремених обавештења о монаштву на Истоку у другој половини 4. века, онда видимо колико су Етеријина запажања о монаштву драгоцена. И сама је била монахиња, и то високог и угледног порекла.

Хришћански Исток ју је управо и највише привукао из разлога што је тамо могла видети извorno и аутентично древно монаштво које је увек одушевљавало и духовно надахњивало поклонике светих места, поготово са хришћанског Запада.

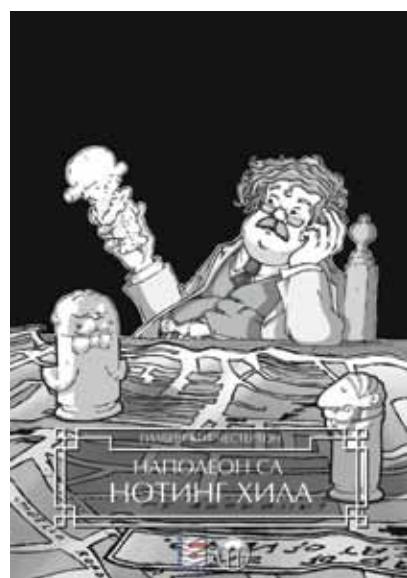
Уредник издања
прошојереј-саврофор
гр Радомир Поповић

Извор: сци.срб

године. Радња је смештена у будућност, тачније осамдесет година касније, дакле, 1984. Наравно, када год се помене та година, готово свако прво помисли на чувену књигу Џорџа Орвела. Да ли постоји веза између Орвелове 1984. и Честертоновог *Наполеона са Нотинг Хила*, одн. да ли се Орвел под утицајем овог Честертоновог романа одлучио да изабере управу ту годину? Истраживачи Честертоновог дела су склони да одговоре позитивно на ова питања. Из историје енглеске књижевности знамо да је Честертон две деценије по издавању свог првог романа омогућио пробој младом писцу објавивши његов први есеј у *G. K.'s Weekly*. Реч је, као што можете претпоставити, о Ерику Артуру Блеру, који ће под књижевним псевдонимом Џорџ Орвел, касније такође написати роман (написан је 1948, а објављен 1949) чија ће се радња одвијати исте (1984) године.

3. Вратимо се роману господина Честертона. Овај енглески књижевник је желео да причу измести из свог времена, истовремено остајући у алтернативној стварности свога доба, без технолошког напретка или промена у класном систему или водећим схватањима. Није му, дакле, намера била да напише класичан футуристички или пророчки роман; његов роман је заправо хумористички, али и авантуристички.

4. О чему приповеда овај познати Енглез? Досадна сукцесија избора краљева се прекида случајним избором Оберона Квина, који све схвата као шалу, чак и сопствену владавину. Он доноси декрете о поновном успостављању средњовековне хералдике и захтева од сваког дистрикта у Лондону да носи сопствене боје, искључиво забаве ради. Управитељи сваког округа бирају се на сумично, као и краљ. Комерцијални интереси прате краљеву шараду, и тако грађани налазе начин да спроводе луцкасте идеје локалног патриотизма убира-

јући профит. Међутим, проблем настаје када градоначелник једног округа краљеве идеје схвати озбиљно; реч је о Адаму Вејну.

Све вође округа се слажу са изградњом пута кроз Помп стрит у Нотинг Хилу, сматрајући да ће свима бити на корист... заправо, слажу се сви осим једног. Тада је Адам Вејн, који поносно носи боје свог округа, Нотинг Хила, који непоколебљиво верује у њега и спреман је да га брани по сваку цену. Он подстиче локално становништво да формира војску и да му се придржи у борби против осталих лондонских дистрикта. Уследило је неколико битака у којима је Адам Вејн, упркос свим прогнозама, надјаочао многоброжију војску и тријумфовао. Оне су узбудљиве, духовите и фантастичне.

Честертон је аутор који не заизре од проливања крви и смртних исхода појединих својих ликова. У последњој борби већи део Нотинг Хила бива разрушен, Вејнове снаге су поражене, али он успева да преживи. Краљ, који ништа не схвата озбиљно, на врхунцу битке удружује снаге са Вејном, који све схвата преозбиљно. Неозбиљни краљ и преозбиљни градоначелник одмах схватају да су компатibilni, да скупа представљају аутентично људско биће, тј. „обичног човека“ који зна како да се бори али ➤

Гилберт Кит Честертон

Наполеон са Нотинг Хила

Превод: Мирко Бижић

Београд : Богословско друштво
Отачник ; Стари Бановци : Бернар,
2015

158 стр. : ауторова слика ; 21 см

ISBN 978-86-87993-98-3

1. У тренутку када је Гилберт К. Честертон намеравао да напише свој први роман, имао је десет шилинга у цепу. Дотерао се и упутио ка Флит стриту, тамо је наручио обиман ручак који је подразумевао и боцу вина, и на то потрошио сав новац. Потом је тако шворц отишао код издавача. Најпре му је предочио замисао књиге и тражио аванс у износу од двадесет фунти. Издавачу се допала идеја и рекао му је да ће новац добити наредне недеље. Међутим, Честертон је инсистирао да му га да истог дана; на крају је успео да добије новац и одмах га је однео супруги... Погађате, реч је о књизи *Наполеон са Нотинг Хила*.

2. Гилберт Честертон, један од најутицајнијих хришћанских књижевника двадесетог столећа, свој први роман је написао 1904.

и да воли, како да се смеје, али и како да умре. То је здраворазумска позиција; не можеш се смејати без љубави; не можеш волети без смеха...

На самом крају, у закључном делу романа, стојећи са двојицом људи у свитају дана, контемплирајући с њима изненадну истину да је сатира бесплодна без вере и вера безукусна без сатире, примећујемо нешто друго. Честертон нам није дао ниједан женски лик у књизи. Баш ниједан. Али упркос томе, открио

нам је зашто се мајке смеју са својом децом, љубавници једни са другима, и супруге са својим мужевима. Што га, између остalog, открива као заиста велиоког књижевника.

5. Роман је, додајмо и то, и философски (мада, можда је боље рећи „мудросни“?) промишља о вредности и смислу човекових поступака и врлини поштовања својих противника. Такође, видимо како озбиљност и љубав према сопственој земљи могу да промене све.

6. На самом крају да не заборавимо да поменемо и једну не баш неважну занимљивост која се тиче приче о овом роману Гилберта К. Честертона. Из једног новинског члanka из 1921. године сазнајемо да је Честертонов *Наполеон са Ноћине Хиљаде* инспирисао и чуvenог ирског револуционара, Мајкла Колинса, да донесе коначну одлуку да подигне устанак против британске управе.

П. Б.

Дарко Ђого

Гностички мит и мит о гностицизму : (поново против јереси)

Фоча : Православни богословски факултет „Св. Василије Острошки“ ;
Београд : Агенција за издаваштво
Бернар, 2015

259 стр. ; 20 cm

ISBN 978-99955-722-8-0

Још од ранохришћанских новозаветних спisa видимо, посебно у Јовановом Јеванђељу и посланицама, снажан отпор гностичкој мисли. Заправо, шта је гностичка мисао? Откуда песимистички однос према свету врло стар. Јудеохришћанска мисао је имала тежак задатак да пре-влада онтолошки дуализам као кривотворену антропологију, космологију и, у крајњој линији, људску егзистенцију која је са својим оптимизмом израстала из јудеохришћанског монотеи-

зма и онтолошког монизма на плану створеног.

Дуализам ће увек паралелно кроз историју узнемиравати Цркву Божју, али и бити њен подстицај да формулише своје ставове.

Дарко Ђого има оригинални осврт на антички гностицизам. Међутим, аутор нам не објашњава уобичајено природу гностичког мита, него се осврће на мит о гностицизму. Аутор препознаје траг гностицизма у његовом модерном изданку: „Гностицизам, уколико представља историјски пројекат, није више само аутохтони порив, није како сматрају његови симпатизери, бескомпромисна разоткривеност аутентичне егзистенције, него је такође и плод једног интенционалног рада на његовом очувању. Тако да модерна постаје пројекат гностицизма, а не савремени гностицизам плод модерне.“ Гностицизам има занимљиву структуру и посебно је популаран код пасионираних верника теорије завере и читалаца шунд литературе – Да Винчијевоја кога, Свете крви, Светој трапа. Ова проблематика је тако изазвала да о неоманихејској визији космоса говори и нобеловац Чеслав Милош у својим делима. Оно што је суштински важно за дело Дарка Ђога јесте модерна интерпретација овог мита.

ДАРКО ЂОГО

ГНОСТИЧКИ МИТ
И МИТ О ГНОСТИЦИЗМУ

Иначе, креативна студија постаје још креативнија када се дотиче литературног опуса Добрине Ђосића: „Век у коме живимо мени је туђ век. То је век опаке обмане, господарства новца и тираније лажи, која доноси лицимерна и тоталитарна демократија хегемона нашег света, који се обзанио империјалистичким и верским ратовима. Отуђење од времена је неоствариво, човек је временито биће. Могуће је само напорно и делимично хуманистичко ограничавање и савладавање енергија зла егоистичког човека и свирепог света у коме бивствују мали народи и сиромашни људи.“ Управо у томе ће

аутор препознати физиономију данашњег света којим мандеџи описују структуру космоса: лаж, обмана, хегемони – архонти. Свет је сам по себи свиреп, дакле овај еон је *par excellence* гностички. Аутор ће такође наћи гностика и у Андрићу, и то космичку, друштвену трауму, трагику због напуштености: „А кад се пробудим, гле, бол мој јучерашњи је на свом мјесту, као камен. И све је истина. И нема друге истине до једне: Бол, ни друге стварности до патње, бола и патње у свакој капљи воде и у свакој влати траве, и сваком бриду кристала, и сваком звуку жива гласа, у сну и на јави, у животу, прије живота, а ваљда, и послије живота.“

Дакле, аутор тражи бол као супстанцију која има неогностичку карактеристику. Бол као егзистенцијални реалитет имамо и код генијалног Витолда Гомбронича, газимо у болу до грла и крик убијеног малог детета пре хиљаду година није мањи бол од оног сада. Затим се аутор лако креће кроз Хајдегерову философију човека као бића за смрт. Одредба човека као „*In der Welt sein*“, биће у свету, не означава негирање могућности припадања човека другом царству, које не би било од овога света; означава да већ овде на земљи човек настањује такав дом. И та ситуација, та беспомоћност одређена је као стрепња (*die Angst, l'angoisse*). Хајдегерова стрепња није ни „егзистенцијално осећање“, ни „психолошки осећај“, најзад, ни страх од одређеног предмета или доживљаја. Стрепња је идентична са човековом онтолошком ситуацијом. Има нечег од радознане стрепње у трагањима професора др Дарка Ђога који нас води на један креативан начин кроз лавиринте гностицизма, једног од највећих изазова Цркве Божје, актуелног, ево, и данас.

Оригиналност размишљања о Бориславу Пекићу као гностику, агностику и свету који не вреди поправљати су неке од

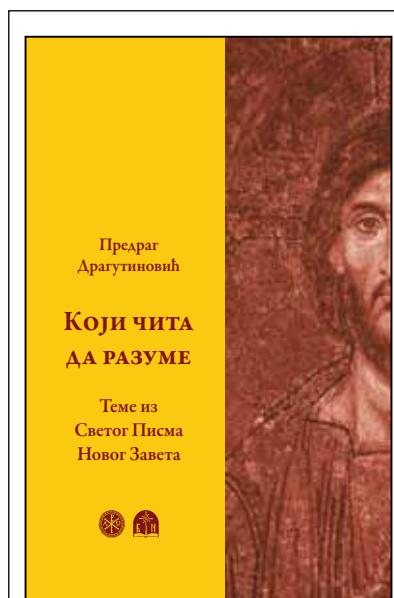
тема којим се аутор бави. Изазов ће за њега бити и семиолог Умберто Еко, где аутор на један креативан начин приступа проблемима добра и зла и смислу људске егзистенције. У аули Универзитета у Фрајбургу стоји запањујућа мисао Мартина Хајдегера: „Зашто уопште ишта постоји, а не радије ништа?“ Заиста, зашто? И ту почиње драма др Дарка Ђога, његов смисао да поставља проблем и да архетипове прошлости на нов начин образлаже у културном миљеу постмодерне.

Модерна мисао је искусила нишавило, постмодерна трага за светињом (*Sacrum*). Лешек Колаковски опомиње: „Ничеанска или сартровска химера међу нама тако рас прострањена, по којој човек може потпуно и од свега да се ослободи – од сваке традиције и претходно постојећег смисла – која гласи да сваки смисао може да се декретира по сопственој вољи или каприцу, та химера не само да не отвара пред човеком никакву перспективу божанског самостварања, него га оставља да види у мраку (...) Бити апсолутно слободан од сваког смисла ... значи висити у празном, или обично пукнути. А смисао потиче једино од Бога пошто не могу да га произведу никаква емпиријска тражења.“

У књизи *Гностички миш и миш о иносмицизму* Дарку Ђогу није стало ни до каквог психолозирања, ни до каквог „стања духа“. Њему је стало до приказа објективне онтолошке ситуације. Човек је ништа наспрам непријатељски настројеног универзума. Али аутор нам саопштава да је Бог створио свет као башту сљезове боје и да је Сина свога Јединороднога дао да сваки који верује у Њега не погине, него да има живот вечни.

Горан Раденковић,
проф. Богословије у Београду

Извор: [cpc.srb / spc.rs](http://cpc.srb/spc.rs)

Предраг Драгутиновић

Који чита да разуме : теме из Светог Писма Новог Завета

Београд : Хришћански културни центар др Радован Биговић :
Православни богословски факултет Универзитета у Београду,
Библијски институт, 2015

XIV + 278 стр. ; 21 см

ISBN 978-86-85273-34-6
(ХКЦДРБ)

Који чита да разуме. Теме из Светог Писма Новој Завета – нова књига проф. др Предрага Драгутиновића, у издању Хришћанског културног центра др Радован Биговић и Библијског института ПБФ, може се по ценама од 600 динара наћи у продаји у књижарама Православног богословског факултета Универзитета у Београду и у књижари „Ризница“ у Земуну.

Текстови сабрани у овој књизи представљају плод дугогодишњег труда и истраживања аутора, и намењени су свакоме ко је заинтересован за дубље и студиозније проучавање Речи Божије.

НАУКА, УМЕТНОСТ, КУЛТУРА...

Маријана Петровић

БЕОГРАД

Изложба слика Надежде Петровић

У четвртак, 19. новембра 2015. г. у Великој галерији Дома Војске Србије свечано је отворена изложба слика Надежде Петровић. Народни музеј у Београду и Медија центар „Одбрана“ реализовали су ову изложбу поводом сећања на 100. годишњицу смрти чувене српске уметнице. Изложбу чини одабир од 73 слике Надежде Петровић из колекције Народног музеја.

Надеждино се стваралаштво чврсто везује за магистралне правце уметности у свету и, уједно, садржи аутентичне вредности. Њено сликарство почело је да ниче у Београду, развијало се у Минхену, бујало и најлепше плодове давало у Србији, Француској и опет у отаџбини, када је у зениту прекинуто. Надеждина дела из Народног музеја одлично упућују у токове сецесије, симболизма, експресионизма, импресионизма и фовизма, на известан начин и апстракције.

Надежда Петровић није само сликала, излагала и пратила збивања на европској ликовној сцени већ се трудила да снажним друштвеним ангажманом и свестраним активизмом допринесе општем напретку.

Изложба ће бити отворена до 24. децембра 2015. године.

Извор: Народни музеј

ЉУБЉАНА

Фilm o Михајлу Пупину

У уторак, 24. новембра 2015. године, у Парохијском дому у Љубљани одржана је пројекција анимирани-документарног филма „Михајло Идворски Пупин – пут ка светлости“, који говори о животу и стваралаштву овог великог српског и светског научника и хуманисте.

Публику у Парохијском дому поздравили су и означају Михајла Пупина говорили копродуцент филма и директор удружења „ЕУ прогрес“ Радомир Чубрановић и заменик председника Скупштине града Новог Сада Мирољуб Илић.

Они су подсетили присутне да је Михајло Идворски Пупин једна од

КОНЦЕРТ СРБСКИХ ПРАВОСЛАВНИХ ПОЈАЦА 22. ДЕЦЕМБРА У КОЛАРЦУ Српска традиција кроз музику

У Великој сали Коларчеве задужбине у Београду Србски православни појаци поклониће београдској публици бесплатан концерт под називом „Српска традиција кроз музику“, у уторак, 22. децембра у 20 часова. Концерт ће бити подељен у духовне, националне, етно и староградске музичке блокове. Сви љубитељи а капела певања биће у прилици да, између осталог, чују извођење духовних песама чији напеви потичу из 15. века, корачнице Војске Републике Србије, обраду дечијих песама у препознатљивом стилу „Појаца“, као и нумере уз инструменталну пратњу.

најзначајнијих личности српске историје. Као познати научник, задужио је читав свет својим изумима, као вешт дипломата задужио је све јужнословенске земље у многим областима, а као професор, задужио је цео свет учешћем у оснивању многих научних институција. Као књижевник, човечанству је оставио приче које проглашавају најбоље људске особине, мењајују поглед на свет и показују да се на крају сваког тунела може наћи зрак светлости, а као доброчинитељ, даривајује све чиме је располагао и чинио све што је могао да би учинио свет бољим местом за живот.

Фilm је продуцирало удружење грађана „Мој херој“ у копродукцији са удружењем „ЕУ прогрес“ из Новог Сада, док извршну продукцију потписује „Свако добро продукција“. Аутор филма је Сава Сајко.

Низом бесплатних пројекција филма аутори и продуценти су се приклучили обележавању великих јубилеја током 2014. и 2015. године који се везују за име Михајла Пупина, односно 160 година од рођења и 80 година од смрти Михајла Пупина. Унеско је 2015. годину прогласио за Годину Михајла Пупина која се обележава у склопу Међународне године светлости.

Извор: Мишройолија
зајребачко-љубљанска

БЕОГРАД

Ви идите, ја нећу!

У препуном амфитеатру Православног богословског факултета Уни-

верзитета у Београду, 25. новембра 2015. г. приказан је филм о страдању српског народа на Косову и Метохији, под називом „Ви идите, ја нећу“ аутора Хаџи Александра Ђуровића.

Студенти и гости су имали прилику да виде потресне исповести и приче о страдању хришћана на Ким од 1999. године до данас. Православни богословски факултет имао је част да угости Епископа пакрачко-славонског Г. Јована, који је након пројекције филма поделио своје утиске са публиком, с обзиром на то да је као јеромонах био учесник и сведок немилих догађаја који су задесили наш народ у рату за Косово и Метохију, а потом и као викарни Епископ Његове Светости са седиштем у Пећкој патријаршији. Као пастир једне од Епархија које је задесила трагична судбина у последњем рату деведесетих година али и у свим претходним ратним збивањима, Владика Јован је говорио и о страдању Срба у логору смрти Јасеновац и у свим осталим крајевима где су Срби страдали и страдају, истичући како би требало да градимо будућност сећајући се жртава, попут јеврејског народа.

Владика Јован је додирнуо и нека актуелна питања у свету, попут стра-

дања хришћана у Либану и Сирији али и питања положаја хришћана у неким исламским државама попут Ирана. Посетиоци су имали прилику да постављају питања Епископу Јовану и редитељу Хаџи Александру Ђуровићу. Фilm „Ви идите, ја нећу“ је заснован на књизи Митрополита црногорско-приморског Г. Амфилохија *Љећојис новој Косовској расејећа*.

Извор: Православни богословски факултет Универзитета у Београду

ТРЕБИЊЕ

Изложба портрета и икона

У суботу, 5. децембра у просторијама Епархијског дома у Требињу уприличена је изложба академског сликара Богдана Радовића и његових колега Драгана Бухе и Милице Јовановић. У препуној сали могли су се видети портрети блаженопочившег Патријарха Павла које је радио Богдан Радовић, у којима се види тежња уметника да представи личност Патријарха као светлост у тами, тј. као светионик који нас спасава од бродолома и смрти, пођеђујући све непоколебљивом вером у Христа и пастирском љубављу за свој народ и цели свет. Изложбу су додатно оплеменили иконописи Милице и Драгана који су на тај начин направили везу између иконе и портрета, између доказаних светих и оних који ће то бити или већ јесу, а да их нисмо свесни. Изложба је била отворена до суботе 12. децембра 2015. године.

Извор: Епархија захумско-херцеговачка

ВАЉЕВО

Камерни хор „Емануил“ одушевио суграђане

Иако постоји тек осам месеци, Камерни хор „Емануил“ из Ваљева бе-лежи успешне наступе. Сабрани око диригенткиње професорке Вање Драгловић, која успешно води и дечји црквени хор, ови љубитељи хорског певања за циљ имају да у свом зави-

НА ПРАВОСЛАВНОМ БОГОСЛОВСКОМ ФАКУЛТЕТУ Промоција књиге *Траговима Писма 2*

У организацији Активија за научни подмладак Православног богословског факултета Универзитета у Београду у четвртак 10. 12. 2015. одржана је промоција нове књиге проф. др Родољуба Кубата, шефа Групе за библистику и професора

на Катедри за Свето Писмо Старог Завета, под насловом *Траговима Писма 2 – Стари Савез: Реација и контекст*. На промоцији су учествовали асистент Ненад Божовић, у својству модератора, проф. др Петар Јевремовић (Филозофски факултет), проф. др Ненад Ристовић (Филозофски факултет), проф. др Предраг Драгутиновић (Православни богословски факултет) и аутор.

Сва тројица говорника сложили су се да књига проф. Кубата представља важну станицу у историји српске библистике. Нарочито је указано на научни квалитет, пионирске увиде и резултате истраживања, како у погледу сагледавања Септуагинте у савременој библистици, тако и у погледу херменеутичких разматрања на пољу библијско-патристичких студија. Истакнуто је да ауторово залагање за разумевање контекста настанка библијских списка и њиховог светоотачког тумачења представља значајну смерницу у савременој православној теологији, која освешћујући контексте теолошких исказа из прошлости, треба да освешћује и сопствени историјски тренутак и његове захтеве. Аутор је на крају изнео генезу сопствених интересовања за контекстуалност теолошких исказа Библије и патристичких тумачења и одговарао на низ питања публике.

Чајују промовишу културу и уметност. Многи од њих чланови су и Мешовитог црквеног хора „Хаџи Рувим“.

На радост суграђана, Камерни хор „Емануил“, уз подршку гостију из Поп хора са диригентом Божаном Дивац, приредио је 5. децембра 2015. г. свој први концерт у галерији Народног музеја Ваљево. „Маријо Ђево“ Светог Нектарија Егинског, 50. псалам, укrajинска народна песма „Солнце низен-ко“ и друге композиције одушевиле су бројне посетиоце, који су у потпуности испунили галерију музеја.

Извор: Епархија ваљевска

МЛАДЕНОВАЦ 101. годишњица Варовничке битке

У Парохијском дому Храма Успења Пресвете Богородице у Младеновцу, са благословом Епископа шумадијског Јована, 5. децембра 2015. г. организована је духовна трибина у част и спомен 101. годишњице Варовничке битке. Ово је била шеснаеста трибина у организацији младеновачке цркве, а братство храма је овога пута

сараджало са Дејаном Лазаревићем који је приредио културно-уметнички програм под именом „Колубарска битка – кота Варовнице“. Куриозитет представља чињеница да је годишњица обележена на месту где се током 1914/1915. године налазио штаб војводе Степе Степановића, а где је данас свечана сала Парохијског дома.

У програму су учествовали глумац Бошко Пулетић у у洛зи војводе Живојина Мишића, појац Љубомир Манасијевић, вокални солисти Драгутин Димитријевић и Владанка Живановић, дует Александре Митић и Љиљане Тодоровић и хор „Благовести“. Присути су имали прилике да кроз драмски приказ и музички програм прођу читаву епопеју Голготе и Васкрса Србије, уз посебан осврт на битку која се одвijала у околини Младеновца.

Варовничка битка је вођена је од 6. до 10. децембра 1914. године. После жестоких борби на брдима Варовница и у космајским шумама, бројчано надмоћнији непријатељ је заустављен, а затим прогнан преко реке Саве.

Извор: Епархија шумадијска

КРОЗ ХРИШЋАНСКИ СВЕТ

Маријана Петровић

БАРИ

Међуцрквена конференција

Епископ аустријско-швајцарски Андреј узео је учешће на међуцрквеној конференцији одржаној у Бариду, у Италији, од 20. до 23. новембра 2015. године. Тема ове конференције била је „Нова евангелизација и међуцрквени односи“. Конференцију је организовала Национална канцеларија за међуверски дијалог Бискупске конференције Италије. Учесници ове конференције биле су високорангиране личности, експерти и професори, делегирани из свих дијецеза Републике Италије, стручњаци за екуменска, међуцрквена и међурелигијска питања.

Међу учесницима ове конференције били су Митрополит силивијски Максим из Цариградске Патријаршије, Митрополит Италије и Малте Генадије, Епископ за Италију Силуан (Румунска Православна Црква), јеромонах Јован Гајта из Московске Патријаршије, Митрополит ахажки Атанасије из Брисела, Георгије Лемопулос, потпредседник Светског савета цркава из Женеве, а у име Римокатоличке цркве умировљени кардинал Валтер Каспер, надбискуп Бруно Форте, председник Комисије Бискупске конференције Италије за међуверски дијалог, Андреа Рикарди, оснивач мировног покрета Сан Ејдио и надбискуп града Барија Франческо Какучи. Преосвећени Епископ аустријско-швајцарски Андреј је модерирао поједине седнице и одржао предавање на тему „Неопходност међуцрквених односа у савременом свету“. *Извор: сцц.срб*

КОНСТАНТИНОПОЉ

Гостовање хора „Бранко“

После 129 година постојања и 25 година од подмлађивања хорског састава, Нишкој црквој певачкој друžини „Бранко“ указала се посебна

МИНХЕН

Прослава 50. годишњице укидања анатеме између Рима и Цариграда

Поводом 50. годишњице узајамног укидања екскомуникације између Цркве у Риму и Цркве у Цариграду, кардинал Рајнхард Маркс, надбискуп Минхена и Фрајзинга и председавајући Бискупске конференције Немачке, одржао је свечано слово у недељу, 6. децембра 2015. године, у грчком православном Храму Свих Светих у Минхену у оквиру вечерњег богослужења којим је началствовао Митрополит немачки Августин (Ламбардакис).

На овој прослави су, поред кардинала Маркса и Митрополита Августина, узeli учешће и умировљени надбискуп Минхенско-фрајзиншке дијецезе кардинал Фридрих Ветер, председавајући Екуменске комисије при Немачкој бискупској конференцији бискуп Герхард Фајге, Архиепископ берлински Марко у име Руске Православне Заграничне Цркве, викарни Епископ Софијан у име Румунске Православне Цркве, Митрополит Антоније у име Бугарске Православне Цркве, као и покрајински бискуп Евангелистичке цркве у Баварској и председавајући Савета Евангелистичке цркве у Немачкој Хајнрих Бедфорд-Штром. На ову свечаност су позвале Немачка бискупска конференција и Православна епископска конференција у Немачкој.

Непосредно пред крај Другог ватиканског концила, 7. децембра 1965. године, Црква Рима и Црква Цариграда повукле су међусобну екскомуникацију из године 1054. На том историјском сусрету двојице поглавара Цркава, Патријарха Атинагоре и папе Павла VI, заједничким саопштењем изражена је жеља да се обостране сентенце о екскомуникацији препуштају забораву.

Порука Патријарха Атинагоре је гласила: „Ми писмено изјављујемо да она анатема која је произнесена у лето од спасења света 1054. у јулу месецу у Великој канцеларији наше Велике Цркве од сада и довека бива предата забораву и избрисана из памћења Цркве.“

Павле VI је са своје стране изјавио: „Ми изјављујемо да дубоко жалимо због речи и дела речених и учињених у оно време, и која не могу бити одобрена. Уз то, ми желимо да из памћења Цркве избришимо тада произнету анатему и да је предамо потпуном забораву.“

Упркос томе што су цариградски Патријарх Атинагора и папа Павле VI још 1965. године формално укинули анатеме, дубоке консеквенце Великог раскола из 1054. године још нису превазиђене. *Прошојакон Зоран Андрић*

част да се са препоруком Патријарха српског Иринеја и с благословом надлежног Епископа рашко-призренског Теодосија, а на позив Његове Свесветости Патријарха васељенског Вартоломеја узме учешће у прослави празника Светог апостола Андреја.

Тим поводом хор НЦПД „Бранко“ је 25. новембра 2015. године приредио целовечерњи концерт у Цркви Свете Тројице на Таксиму. Концерту су присуствовали истакнути велико-достојници свих хришћанских конфесија, представници дипломатског кора и гости Васељенске Патријар-

шије. У препуној цркви хор је извео тринаест композиција духовне музике, композитора из скоро свих поменсних Православних Цркава. На дан Светог Апостола Андреја хор је присуствовао Светој Архијерејској Литургији којом је началствовао Његова Свесветост Патријарх васељенски Вартоломеј. *Извор: Епархија нишка*

АБУ ДАБИ

Анђеоска харфа – свеправославни скуп

Маланкарска древноправославна (дохалкидонска) Саборна црква

БОСЕ Заседање Извршног одбора ССЦ

Од 13. до 18. новембра 2015. године у Екуменском институту у Босеу у Швајцарској заседао је Извршни одбор Светског савета цркава (ССЦ) који броји двадесет чланова постављених од стране Централног одбора. Извршни одбор је разматрао програмске извештаје и поставио циљеве за даљи рад ССЦ. Такође је разматрао учинак десете Генералне скупштине ССЦ одржане у Бусану, у Јужној Кореји, од 30. октобра до 8. новембра 2013. године под геслом „Ходочашће правде и мира“.

У оквиру овог тематског концепта „Ходочашће правде и мира“ налази се програм и план за извођење „праведног мира“ у конфликтним областима под насловом „Тражећи праведни мир: солидарност у конфликтним ситуацијама“.

Дугогодишњи утицај Православних Цркава на рад ССЦ суштински се осетио етосом консензуса којим се сада руководи ово тело а који се нагледа преко Сталног одбора за консензус и сарадњу. Иначе овај одбор, који сачињава четрнаест чланова, седам из Православне Цркве и седам из протестантских породица ССЦ, наставља рад Посебне комисије о учешћу православних у ССЦ из 2005. године.

Епископ Митрополије аустралијско-новозеландске Иринеј (Добријевић) је, на позив генералног секретара Светског савета цркава пречасног др Олава Фикса Твејта (Olav Fykse Tveit) и сагласно одлукама Светог Архијерејског Синода СПЦ, у својству модератора Одбора за номинације Централног одбора ССЦ, учествовао као саветник у овом заседању Извршног одбора одржаном у седишту Екуменског института ССЦ у Босеу.

Позвани су чланови Извршног одбора да поделе са осталим члановима изваницима новости из живота и рада њихових помесних Цркава и заједница. Тражећи изузетак, пошто није члан поменутог тела, Епископ Иринеј је јавно захвалио ССЦ у име Српске Православне Цркве на њиховом залагању за ослобођење Његовог Блаженства Архиепископа охридског Јована из затвора. Такође, Епископ Иринеј је изнео и питање недавног гласања у Унеску за прихваташе у чланство „Косова“ и искористивши прилику да на исти начин захвали ССЦ за њихову делатност кроз дуги низ година у корист помоћи СПЦ за одбрану Косова и Метохије.

Генерални секретар ССЦ беседио је у недељу, 15. новембра 2015. године, на протестантском богослужењу у историјској Катедрали Светог Петра у Женеви. На крају овог богослужењу двојица јерменских православних архиепископа др Викен и др Наред одржали су специјалну комеморацију у спомен 100. годишњице геноцида над Јерменима у Османској империји који је отпочео 24. априла 1915. године и у коме је невино страдало око милион и по Јермена.

Те исте недеље, односно 24. по Духовима, Епископ Иринеј служио је Свету Архијерејску Литургију у руској православној Саборној цркви Воздвижења Часног Крста у Женеви. Након Литургије, заједно са српским студентима на Екуменском институту, Епископ Иринеј је посетио кућу у којој је живео краљ Петар I током свог боравка у Женеви.

Извор: Митрополија аустралијско-новозеландска

учествовале омладинске делегације из Коптске, Руске, Индијске, Етиопске, Еритрејске и Јерменске Цркве.

Скупу је присуствовао и дописник веб-сајта „Orthodoxy Cognate Page“; са поменутог сајта и преносимо ову вест. На скупу су обележене и годишњице следећих значајних догађаја: 100. годишњица јерменског геноцида, 50. годишњица конференције у Адис Абеби и 51. годишњица рада Заједничке комисије за вођење богословског дијалога између Источне Православне и Оријенталне Православне Цркве.

Музичке и културне програме изводиле су разне православне групе и хорови. „Анђеоска харфа“ се други пут организује у овој индијској православној Саборној цркви у престоници Уједињених Арапских Емирата. Први слет омладине под мотом „У Христу“ био је одржан 2012. године.

Извор: Информашивна служба СПЦ

ЧИКАГО

У Музеју холокауста

У оквиру посете Сједињеним Америчким Државама и Епархији новогрчаничко-средњезападноамеричкој, Епископ пакрачко-славонски Јован посетио је 1. децембра 2015. године са својим домаћином Владиком Лонгином Музеј холокауста и Образовни центар Илиоиса у Скочију, предграђу Чикага.

Музеј представља централну институцију за сећање и образовање о холокаусту у овом делу САД. Владике и њихову пратњу у Музеју је дочекала гђа Џесика Хултен, координатор за образовне активности, и провела их кроз поставку изложући им историју Музеја. На крају посете, Владике су својим даром обогатиле библиотеку Музеја.

Извор: Епархија славонска

Светог Георгија у Абу Дабију била је домаћин Свеправославног скупа „Анђеоска харфа“ одржаног 27. новембра 2015. године. Њена екселенција Рита Сван, почасни амбасадор

финске при Уједињеним Арапским Емиратима, била је главни говорник те вечери. Митрополит брахмаварски Мар Елијас председавао је овим омладинским сабрањем, у којем су

ИЗ ЖИВОТА ЦРКВЕ

Зорица Нештић

У НОВОМ САДУ

Разговор на високом нивоу

Владика новосадски и бачки Иринеј примио је, у четвртак 26. новембра 2015. г., у опроштајну посету муфтију Исламске заједнице Србије Мухамеда Јусуфспахића, и том приликом му честитао именовање за амбасадора Србије у Саудијској Арабији. У току срдачног разговора разматрана су питања која су од општег значаја и на корист и СПЦ и Исламској заједници Србије. „Ми сматрамо да је живот у миру, узјамном поштовању и прихватању између хришћана и муслимана, не само могућ, већ једини могућ у светлу вере, где свако верује по својој савести и уверењу, без покушаја да се нешто наметне једнима од стране других“, рекао је том приликом Владика Иринеј. „Погрешно је приписивати насиљно понашање припадницима исламске вере због терористичких напада, као што је погрешно то чинити и за хришћански свет због политike великих и западних сила на Блиском и Средњем истоку.“

Муфтија Јусуфспахић је рекао да је састанак био „састанак са пријатељима, те да пријатељи једни другима пријају и желе међусобну сарадњу“, коју је оценио као добру са Српском Православном Црквом. „Ми смо сарадници и у погледу тога да Бога проносимо и да га никада не заборавимо“, и додао да су „многи мусlimани, многих земаља и језика у озбиљној опасности јер се служе тумачењима вере која су превазишла своје време и простор“. „Та тумачења су на овим нашим европским, србијанским, војвођанским непримењива“, подвукao је муфтија Јусуфспахић.

Пријему су присуствовали Епископ јегарски Јероним,protoјереј Владан Симић, Синиша Панић, презвитер Жељко Латиновић, муф-

Саопштење Епархије рашко-призренске

Епископ рашко-призренски Теодосије најоштрије је осудио терористички напад на српско село Гораждевац поред Пећи.

У овом селу, у коме живи неколико стотина Срба, у раним јутарњим часовима 7. децембра 2015. године непозната лица су напала рафалном паљбом неколико српских кућа и демолирала споменик жртвама рата и послератног терора. Само пре шест месеци овај споменик је такође нападнут молотовљевим коктелом, али нападачи још нису пронађени. Нови напад је изазвао велику забринутост житеља овог села, које је једино српско село које није уништено и етнички очишћено од стране албанских екстремиста након завршетка оружаног конфликта 1999. године у овом делу Метохије. Након напада екстремиста 2003. године, када је отворена рафална паљба, у којој је страдало двоје српске деце на реци Бистрици, а више њих рањено, овај терористички напад, у коме на сву срећу нико није страдао, показује да преостали Срби у Метохији и даље остају мета екстремиста.

Јутрошињи напад је такође и најозбиљнији етнички мотивисани напад на Србе последњих месеци и показује да безбедносна ситуација на Косову и Метохији измиче контроли локалних институција које нису у стању да пруже сигурност грађанима. Неспремност полиције и локалног судства да разреши бројне инциденте и нападе на малобројне српске повратнике претходних година, створила је атмосферу безакоња који ствара простор за нове нападе и наставак терора над преосталим Србима на Косову и Метохији.

Епископ Теодосије упутио је захтев Косовској полицији и КФОР-у да учине све како би се предупредили нови напади на Србе. Све учествалији етнички мотивисани инциденти на Косову и Метохији угрожавају будућност не само Срба на овом простору, већ и свих грађана без обзира на њихово порекло, те сведоче о забрињавајућој ситуацији која прети да ескалира.

Призрен – Грачаница, 7. децембар 2015. године

тија војвођански Мухамед Зиљкић, ефендија Елдин Ашћерић, и Сеад Насуфовић.

Извор: Бећа

У НИКШИЋУ Хуманитарно вече за дјецу

У Црквено-народном дому Св. Василија Острошког у Никшићу, у петак 27. новембра 2015, одржано је хуманитарно вече, чији је приход нацијењен дјеци на Косову и Метохији. Ово хуманитарно вече, у оквиру акције „За дјецији осмијех на Косову и Метохији“, организовало је Удружење „Цар Лазар“. Скуп је поздравио protoјереј-ставрофор Драган Крушић, благосиљајући активности

Удружења, које су усмјерене за помоћ нашем многострадалном народу на мученичком Косову и Метохији.

У програму хуманитарне вечери „За дјецији осмијех на Косову и Метохији“, које је нашло на велико интересовање Никшићана, учествовали су културни посленици, као и глумачка екипа серије „Нијесмо ми од јуче“.

Извор: Епархија будимљанско-никшићка

У ПАПРАЋИ Празник у древном манастиру

Велики празник Ваведења Пресвете Богородице, 4. децембра 2015, празнично је и свечарски прослављен у древном манастиру Папраћа изнад Зворника. Свету Архијерејску Литургију служио је Преосвештени Владика зворничко-тузлански Хризостом, уз саслужење настојатеља манастира Пјеновца Архимандрита Николаја, намјесни-

Конкурс за најбољу Светосавску беседу

Православно удружење просветних радника „Гаврил Стефановић Венцловић“ објављује конкурс за најбољу Светосавску беседу.

За разлику од сличних конкурса у којима учествују ученици, овим конкурсом се, другу годину за редом, бира најбоља беседа коју су припремили наставници. Мислимо да наставници имају дара за беседништво због самог просветитељског позива, а треба да беседе, јер су многима узор. Оно што бисте беседили ученицима, студентима и колегама у својим образовним установама, школама, факултетима, пошаљте као предлог да и други чују.

Прошлогодишњу првонаграђену беседу послао нам је господин Драгутин Бег из Бачке Паланке. Дародавац награда био је Храм Успенија Пресвете Богородице у Новом Саду. Награде су биле икона Пресвете Богородице Елеусе новосадске већег формата и монографија Успенска црква у Новом Саду, двојезично српско-енглеско илустровано издање, аутора презвитера Желька Латиновића, Беседа, Нови Сад, 2014.

Право учешћа имају сви просветни делатници (учитељи, наставници и професори). Предлоге (документ у ПДФ формату) слати до 20. јануара 2016. на имејл адресу: kontakt@pravoslavninastavnik.rs.

Резултати конкурса биће објављени на веб-сајту удружења, а награђена беседа биће прочитана на годишњој скупштини 28. 1. 2016. у Гимназији „Јован Јовановић Змај“ у Новом Саду.

Даље информације пратити на: www.pravoslavninastavnik.rs.

Др Бојан Миљевић,
председник УО Православног
удружења просветних радника
„Гаврил Стефановић Венцловић“

ске, Србије, Словеније, али и из земља Западне Европе. „Пресвета Богородица је имала огромну веру, или и смирење, које нама често недостаје. Толико смо обузети гордошћу и самољубљем у најобичнијем свакодневном животу. Колико пута на дан хоћемо да наша воља прође, да ми будемо први, чак да будемо испред оних које истински волимо и до којих нам је стало. Ако није како ми хоћемо онда гунђамо и нисмо задовољни, а Пресвета Богородица има истинско смирење. Смирене је пред свим људима и свима спремна да служи; тихо и скромно. Вера и смирење могу се исказати у једној, јединој речи која је красила Пресвету Богородицу и кроз коју је она испуњавала суштинску и највећу заповест Божију, а то је љубав – двоједина љубав према Богу и ближњем, према свим људима“, бесједио је Митрополит загребачко-љубљански др Порфирије.

Извор: Митрополија
загребачко-љубљанска

ка манастира Папраће јеромонаха Игњатија и протођакона Славољуба Милошевића. У току Свете Литургије Владика Хризостом је рукоположио дипломираниог теолога из Зворника Чеду Јокића у чин ђакона.

У МАНАСТИРУ КАЛЕНИЋ Славско сабрање

Епископ шумадијски Јован служио је 4. децембра 2015. године, на празник Ваведења Пресвете Богородице, Свету Архијерејску Литургију у манастиру Каленић. Саслуживали суprotoјереји-ставрофори: Саво Арсенијевић, Милован Антонијевић и Живота Марковић; protoјереј Миррослав Филиповић; јереј Слободан Савковић и protoђакон Иван Гашић. Појао је хор Светог кнеза Лазара из Крушевца. Након прочитаног Јеванђеља у духовној поуци окупљеним верницима обратио се Преосвећени Владика Јован и том приликом честитао игуманији Нектарији и њеном сестринству славу.

По завршетку Свете Литургије и славске литије око храма, прело-

мљен је славски колач. Гозбу љубави за госте припремило је сестринство манастира Каленић.

Извор: Епархија шумадијска

У МАНАСТИРУ ЛЕПАВИНА Празник Ваведења

Евхаристијским сабрањем у манастиру Лепавина прослављен је празник Ваведења Пресвете Богородице. Свету Архијерејску Литургију служио је Митрополит загребачко-љубљански Порфирије. Саслуживали су Архимандрит Гаврило, игуман манастира, Архимандрит Данило (Љуботина), свештенослужитељи Митрополије загребачко-љубљанске и Епархије бањалучке. Столине вјерника су стигле из свих крајева Хрватске, Републике Срп-

У ШИПОВСКОЈ ПАРОХИЈИ Освештани темељи будућег храма

На радосни празник Ваведења Пресвете Богородице у парохији шиповској, у Храму Светог Јована Крститеља, православни Срби Крајишићи предвођени својим архијерејима одслужили су Свету Литургију.

Саслуживали су свештеници парохија шиповских. За лијепо појање побринули су се ћаци овдашње основне школе. Богослужењу је присуствовао многоbrojni вјерни народ, што је најжалост у ово тешко вријеме за Србина ријетка појава. Зато ће овај дан бити уписан златним словима у лjetопису села Муждека и ➔

ИЗ ЖИВОТА ЦРКВЕ

Зорица Нешин

парохије пљевско-муђићке. По благослову Владике Атанасија а трудом и залагањем часног пароха пљевског Милоша Црепуља и његових парохијана подиже се још један, нови храм који ће бити посвећен Светом Владици Николају Српском и грађи се на гробљу овога села. Владика је освештао темеље будућег храма. Иако у овом српском селу има само једна кућа, радови теку брзо, захваљујући прилозима многих расијаних мјештана.

Извор: Епархија бихачко-босанчичка

У МАНАСТИРУ КРУПА **Слава параклиса**

На празник Ваведења Пресвете Богородице, Епископ далматински Фотије служио је Свету Архијерејску Литургију у параклису посвећеном овом великом празнику у манастиру Крупа.

У својој беседи Епископ Фотије је нагласио да је Ваведење велики празник који нас уводи у реалност Новог Завета. После Свете Литургије преломљен је славски колач у част празника где су поменути сви ктитори и приложници манастира Крупе, а посебно блаженопочивша монахиња Параскева која је ктитор овога параклиса у манастиру Крупи. За све гости приређена је трпеза љубави у манастирској трпезарији трудом крупског игумана Гаврила Стевановића.

Извор: Епархија далматинска

НА ОСТРОГУ **Храмовна слава**

Епископ нишки Јован началствовао је Светом Архијерејском Литургијом у Горњем Острогу поводом храмовне славе Цркве Ваведења Пресвете Богородице у којој се чувају мошти Светог Василија Острошког Чудотворца.

Саслуживали су острошки намјесник протосинђел Павле, подгорички парохprotoјереј-ставрофор Драган Станишић, сабрат острошке обитељи јеромонах Јеротеј, protoјереј Мирчета Шљиванчанин из Подгорице, пјешивачки парох јереј Радмило Чизмовић и јерођакони Роман и Зосима.

НА СВЕТОЈ ГОРИ АТОНСКОЈ

Слава манастира Хиландар

У посети манастиру Хиландар и Светој Гори Атонској поводом манастирске славе Ваведења Пресвете Богородице, са благословом Његове Светости Патријарха српског Иринеја, боравио је од 2. до 5. децембра 2015. године Његово Преосвештенство Епископ тимочки Иларион.

У пратњи Епископа Илариона били су Архимандрит Козма (Радовић), протосинђел Захарија (Митић) и јерођакон Илија (Јовановић), игуман и сабраћа манастира Буково.

У српској светињи манастиру Хиландар, Епископа Илариона дочекао је високопреподобни игуман Методије са братством и верницима који су пристигли из свих крајева света да би присуствовали хиландарској слави. У храму је одслужена доксологија, након које је игуман Методије пожелео Епископу Илариону срдачну добродошлицу. Владика Иларион је пренео поздраве Његове Светости Патријарха српског Иринеја хиландарском братству поводом предстојеће славе празника Ваведења Пресвете Богородице. На дан славе 4. децембра, Свету Архијерејску Литургију служио је Преосвештени Владика Иларион уз саслужење игумана ватопедског Јефрема. У складу са древним обичајем сваке године игуманско место на један дан преузима игуман манастира Ватопед. Уз игумана хиландарског Методија саслуживали су и игуман буковски Козма и многобројни свештенослужитељи, који су узели молитве у Саборном Богородичином храму, који су утемељили Свети Сава и Свети Стефан Немања, а надоградили Свети краљ Милутин и Свети кнез Лазар.

У суботу, 5. децембра 2015. године, прослављени су ктитори манастира

Хиландар Светом Архијерејском Литургијом коју увек служи гост Епископ. Одслужен је и парастос свим ктиторима манастира.

Извор: Епархија шимочка

НА СРПСКОЈ СВЕТОЈ ГОРИ

Слава манастира Ваведење

Манастир Ваведење у Овчарско-кабларској клисури, 4. децембра 2015. г., свечано и молитвено је прославио храмовну славу. Тим поводом Св. Арх. Литургију служио је Епископ жички Јустин уз саслужење Архимандрита Тимотеја (Милићевића), игумана Вазнесења овчарског и свештенослужитеља Епархије жичке. Након причешћа верних, Преосвештени Владика је преломио славски колач. У надахнутој беседи Владика Јустин је говорио о Пресветој Богородици и њеном чудесном животу преневши искуство Светих Отаца и светогорских подвижника.

Извор: Епархија жичка

У ЛИПЉАНУ

Слава општине и храма

Епископ рашко-призренски Теодосије, уз саслужење и присуство великог броја свештенослужитеља и вернога народа, служио је на празник Ваведења Пресвете Богородице Св. Арх. Литургију у Липљану, а поводом славе храма и општине Липљан.

У пригодној беседи пред великим бројем окупљених верника Владика Теодосије је говорио о значају празника и кроз духовне поуке позвао вернике да без обзира на лоше тренутке захвале и благодаре Богу на свему.

Након причешћа Светим Христовим тајнама обављен је чин благосиљања славског жита и колача.

Литургији су присуствовали и политички представници Срба на Ким. Велику част домаћинима учи-

нило је и присуство великог пријатеља српског народа Арно Гујона, председника хуманитарне организације „Солидарност за Косово“.

Извор: Епархија рашко-призренска

У ЕПАРХИЈИ ГОРЊОКАРЛОВАЧКОЈ Обнављамо манастир, градимо себе

У селу Комоговина, недалеко од Костајнице, обнавља се велика православна светиња манастир Комоговина. После 238 година обнавља се – једини манастир Српске Православне Цркве на Банији, верско и духовно средиште, стециште и окупљалиште Срба у овом делу Крајине. Подигнут поткрај 17. века, манастир Комоговина је вековима делио судбину и сва искушења свог народа. Рушен је, хран, чак и укинут одлуком Марије Терезије 1777. године... Судбину банијских Срба, ова светиња је поделила и после злокобне „Олује“ – запустела је, покрадена, а црквена звона утихнула... И сам почетак обнове манастира Комоговина, сведочи Владика горњокарловачки Герасим у разговору за лист *Новости*, унео је преко потребну искру вере и живота, не само малобројним Србима на Банији, него и Банијцима које су минули ратови однели далеко од прадедовских кућа и огњишта.

*Извор: www.novosti.rs,
Епархија јорњокарловачка*

У МИЛВОКИЈУ У славу новопросијавших светитеља

На дан Светог Амфилохија Иконијског, у недељу 6. децембра 2015., П. Г. епископи: новограчаничко-средњезападноамерички Лонгин и пакрачко-славонски Јован служили

су Свету Литургију у Милвокију у америчкој држави Висконсин.

Саслуживали су месни пароси, старешина храма Драган Велеушић и Драган Ђутило, као и протођакон Милован Гогић. У овој парохији живи велики број људи из наших страдалних крајева које је рат деведесетих година одвојио од њиховог завичаја.

На крају Литургије, којој је присуствовао многобројни верни народ, П. Г. епископи Лонгин и Јован су освештали иконе новопросијавших светих из нашег рода са тла Америке, Мардарија и Севастијана. Епископи су благочестивом народу беседили о ови дивним светитељима нашег рода али и о страдалном ходу Цркве Божије и народа у Славонији, о њиховој, великим труду и свеколикој обнови, као и о нашем Новом Косову – Јасеновцу.

Извор: Епархија славонска

НА КИМ У Гораждевцу

Дана 7. децембра у 2 часа и 50 минута непозната лица отворила су рафалну ватру из аутомобила који је пролазио кроз српско село Гораждевац у општини Пећ. Према речима једног од очевидаца реч је о ципу који је возио 10–15 кило-

Протојереј-ставрофор Александар Илић, старешина Цркве Светог Јована Крститеља из града Халифакса, Велика Британија, прилаже новинама *Православље*, 20 фунти.

метара на сат. Нападачи су најпре пуцали на споменик жртвама рата и страдалим децама пострадалим у терористичком нападу на реци Бистрици 2003. године, на невши велика оштећења. Настављајући пут кроз село отворили су ватру на аутомобил Србољуба Колашинца који је у потпуности изгорео, а потом су осули паљбу на кућу Саше Петровића. Нападачи су пуцали на више других објекта и једну трафику.

Полиција и ватрогасци су одмах изашли на лицу места. Иако нико у овом терористичком нападу није повређен, житељи овог српског села су озбиљно узнемирени јер се сличан напад догодио пре 9. јула ове године када је такође из аутомобила у покрету нападнут споменик жртвама рата на који је бачен моловотовљев коктел. Починиоци овог као и бројних других напада на ово село и друга српска насеља и повратничке куће на простору Пећког округа никада нису пронађени.

Извор: Епархија рашко-призренска

У НОВОМ САДУ О сарадњи Епархије и Фондације KAS

Његово Преосвештенство Епископ новосадски и бачки др Иринеј примио је 9. децембра 2015. године у Владичанском двору у Новом Саду Норберта Бекман-Диркеса, директора Фондације Конрад Аденауер у Београду.

Саговорници су изразили обострано задовољство због досадашње сарадње Српске Православне Цркве и Фондације Конрад Аденауер (Konrad-Adenauer-Stiftung, KAS) и договорили најважније садржаје будуће сарадње између Епархије бачке и Фондације.

Извор: Епархија бачка

Албум сећања
на наше претке
из Првог светског рата
1914 | 1918
[славним-прецима.срб](http://slavnim-precima.srb)

ПОШАЉИТЕ
ФОТОГРАFIЈЕ
НА
**славним-
прецима.срб**

Савез потомака ратника Србије 1912–1920. са благословом Његове Светости Патријарха српског Г. Иринеја и у сарадњи са Министарством спољних послова – Управом за сарадњу са дијаспором и Србима у региону у циљу обележавања јубиларних година Првог светског рата упућује:

Учините видљивим дух и дело ваших славних предака учесника Првог светског рата. Учествујте у стварању Албума сећања на наше претке из Првог светског рата.

Уколико поседујете фотографије, аутобиографске списе, дневнике, писма војника, разгледнице и друга документа од историјског значаја као сведочанства догађаја из периода Првог светског рата скенирана документа доставите на веб-адресу:

**ЈАВНИ ПОЗИВ ГРАЂАНИМА СРБИЈЕ
И СРБИМА У РЕГИОНУ И ДИЈАСПОРИ
ЗА ДОСТАВЉАЊЕ ФОТОГРАFIЈА
И ОСТАЛИХ ДОКУМЕНТА
ИЗ ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА**

славним-прецима.срб | slavnimprecima.rs

и учешће у стварању

**Албума сећања на наше претке
из Првог светског рата**

**ОЖИВИМО СЕЋАЊА
ОСВЕЖИМО ПАМЋЕЊЕ
ПОМОЗИМО ИСТОРИЈИ!**

Постаните сведоци векова славне прошлости наших предака. Извуците из албума фотографије својих предака, из фиока споменице и дневнике, из срца дедове и прадедове, и учините их видљивим творцима наше историје.

Историја нас обавезује и позива да сачувамо успомене и сећања на велике године српског народа **1914–1918.** и улогу сваког појединца у њему, негујући љубав, хуманост, част, рад, стваралаштво и опште добро као личну одговорност за будућност наших потомака.